

**T.C.
İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ**

(YÜKSEK LİSANS TEZİ)

**15-18 YAŞ ARASINDAKİ ÇOCUK İŞÇİLERİN MESLEKİ
DOYUM, AİLE İLİŞKİLERİ, GELECEK BEKLENTİLERİ
ÇERÇEVESİNDE DEĞERLENDİRİLMESİ**

İLKAY SOYKAL

**DANIŞMAN
PROF. DR. SUPHİ VEHİD**

**HALK SAĞLIĞI ANABİLİM DALI
HALK SAĞLIĞI PROGRAMI**

İSTANBUL-2018

**T.C.
İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ**

(YÜKSEK LİSANS TEZİ)

**15-18 YAŞ ARASINDAKİ ÇOCUK İŞÇİLERİN MESLEKİ
DOYUM, AİLE İLİŞKİLERİ, GELECEK BEKLENTİLERİ
ÇERÇEVESİNDE DEĞERLENDİRİLMESİ**

İLKAY SOYKAL

**DANIŞMAN
PROF. DR. SUPHİ VEHİD**

**HALK SAĞLIĞI ANABİLİM DALI
HALK SAĞLIĞI PROGRAMI**

İSTANBUL-2018

TEZ ONAYI

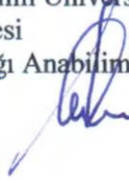
İstanbul Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Cerrahpaşa Tıp Fakültesi, Halk Sağlığı Anabilim Dalı Halk Sağlığı Yüksek Lisans Programında Yüksek Lisans öğrencisi İlkay Soykal tarafından Prof. Dr. Suphi Vehid'in danışmanlığında hazırlanan "15-18 Yaş Arasındaki Çocuk İşçilerin Mesleki Doyum, Aile İlişkileri, Gelecek Beklentileri Çerçevesinde Değerlendirilmesi" başlıklı tez aşağıdaki jüri üyeleri tarafından 05/09/2018 tarihinde yapılan Tez Savunma Sınavında başarılı bulunmuş ve Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Jüri Başkanı
Prof. Dr. Ethem Erginöz
İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa
Cerrahpaşa Tıp Fakültesi
Halk Sağlığı
Anabilim Dalı

Jüri-Danışman

Prof. Dr. Suphi Vehid
İstanbul Bilim Üniversitesi
Tıp Fakültesi
Halk Sağlığı Anabilim Dalı

Jüri

Doç. Dr. Eray Yurtseven
İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa
Cerrahpaşa Tıp Fakültesi
Halk Sağlığı Anabilim Dalı

BEYAN

Bu tez çalışmasının kendi çalışmam olduğunu, tezin planlanmasından yazımına kadar bütün safhalarda etik dışı davranışımın olmadığını, bu tezdeki bütün bilgileri akademik ve etik kurallar içinde elde ettiğimi, bu tez çalışmasıyla elde edilmeyen bütün bilgi ve yorumlara kaynak gösterdiğimi ve bu kaynakları da kaynaklar listesine aldığımı, yine bu tezin çalışılması ve yazımı sırasında patent ve telif haklarını ihlal edici bir davranışımın olmadığı beyan ederim.

İLKAY SOYKAL

İTHAF

Bu tez çalışmamı, Eşim Nuray Soykal'a, oğlum Poyraz Soykal'a, kızım Kumsal Soykal'a; yolumu aydınlatan değerli Hocam Prof. Dr. Suphi Vehid'e ithaf ediyorum.

TEŞEKKÜR

Tüm aşamalarda, bana yol gösteren, görüşlerini esirgemeyen, her zaman desteğini algıladığım ve duyumsadığım değerli büyüğüm ve danışman hocam Prof. Dr. Suphi Vehid'e; tez konumu belirlemem, tez konumu belirlemem ve yöntemi oluşturmamda düşüncelerini ve önerilerini aldığım Anabilim Dalı Başkanı Sayın Prof. Dr. Ethem Erginöz'e, çocuk işçiliği konusundaki görüşlerini esirgemeyen Prof. Dr. Mehmet Sarper Erdoğan'a, araştırma deseni ve bürokratik işlemlerle ilgili görüşlerini ve desteğini sunan Prof. Dr. Müjgan Alikasıfoğlu'na, istatistik konusunda desteklerini sunan Doç. Dr. Günay Can'a, Doç. Dr. Eray Yurtseven'e, Yard. Doç Dr. Selçuk Köksal'a, Yard. Doç. Dr. Ahmet Ayhan Yüceokur'a; Tıbbi Etik konularında görüşlerini esirgemeyen Prof. Dr. Gülten Dinç'e, Araş. Gör. Gamze Nesipoğlu'na; yüksek lisans eğitimim boyunca destek olan, akademik ve insani bilgilerini içtenlikle paylaşan Prof. Dr. Ayşe Kaypmaz'a; araştırma için izin aşamasında desteklerini ve görüşlerini içtenlikle paylaşan İl Milli Eğitim Müdürlüğü Strateji Daire Başkanlığı çalışanlarına, Zeytinburnu Muhsin Ertuğrul Mesleki Eğitim Merkezi Okul Müdürlüğü'ne, Sayın Lutfü Can Bey'e, okul yöneticilerine, Müdür Yardımcısı Abdullah Mahmut Aktürk'e çok çok teşekkür ediyorum.

İÇİNDEKİLER

TEZ ONAYI	ii
BEYAN.....	iii
İTHAF	iv
TEŞEKKÜR.....	v
İÇİNDEKİLER	vi
TABLolar LİSTESİ.....	viii
SEMBOLLER / KISALTMALAR LİSTESİ	xi
ÖZET	xii
ABSTRACT.....	xiii
1. GİRİŞ VE AMAÇ.....	1
2. GENEL BİLGİLER	3
2.1. DÜNYADA ÇOCUK İŞÇİLİĞİ.....	3
2.2. ÇOCUK İŞÇİLİĞİNİN TANIMI VE TÜRKİYE PERSPEKTİFİ	3
2.3. ULUSLAR ARASI BELGELERDE ÇOCUK İŞÇİLİĞİ.....	4
2.4. ULUSAL BELGELERDE ÇOCUK İŞÇİLİĞİ	5
2.5. KISITLILIKLAR.....	6
2.6. ÇIRAKLIK EĞİTİMİ	8
2.7. ÇOCUKLUK DÖNEMİ VE RUH SAĞLIĞI.....	11
2.8. ÇOCUK RUH SAĞLIĞI GELİŞİM SÜREÇLERİ	11
2.9. ÇOCUK PSİKOLOJİSİ	13
3. GEREÇ VE YÖNTEM.....	15
4. BULGULAR.....	16
4.1. OKULLA İLGİLİ OLANLAR	16
4.2. MESLEKLE-İŞLE İLGİLİ OLANLAR	20

4.3. ÇOCUKLUK ÇAĞI KÖTÜYE KULLANIMLA İLGİLİ OLANLAR.....	33
4.4. AİLEYLE İLGİLİ OLANLAR.....	35
4.5. SON 6 AYLIK DURUMLA İLGİLİ OLANLAR	37
5. TARTIŞMA	39
KAYNAKLAR	40
HAM VERİLER	49
FORMLAR	68
KİŞİSEL BİLGİ FORMU.....	Hata! Yer işareti tanımlanmamış.
ANKET FORMU	Hata! Yer işareti tanımlanmamış.
ETİK KURUL KARARI	89
PATENT HAKKI İZNİ	90
İNTİHAL RAPORU İLK SAYFASI.....	91
ÖZGEÇMİŞ	92

TABLOLAR LİSTESİ

Tablo 1. Ders ilgisi	16
Tablo 2. Ders ilgisi	16
Tablo 3. Okul derslerini sevmeme.....	16
Tablo 4. Kendini okulda başarılı görme	17
Tablo 5. Okul ödevine ilgi.....	17
Tablo 6. Okuldaki zamanla ilgili kaygı	17
Tablo 7. Zayıf not korkusu	18
Tablo 8. Okula devam nedeni.....	18
Tablo 9. Öğretmenlerle-yöneticilerle sorunları konuşabilme.....	19
Tablo 10. Ailenin, öğrencinin okul durumunu değerlendirmesi	19
Tablo 11. Öğretmenlerden beklentiler.....	20
Tablo 12. Mesleklere göre yapılan iş.....	20
Tablo 13. Yaptığı iş tanımlaması.....	21
Tablo 14. Mesleklere göre iş yerinde beraber çalışılan kişi sayısı	21
Tablo 15. İş yerindeki diğer çırakların işten çıkarma tehdidi	21
Tablo 16. İş yerinde diğer çırakların öfke yansıtması	22
Tablo 17. İş yerinde diğer çırakların zorlayıcı işler yaptırması.....	22
Tablo 18. Kalfanın, öğrencinin kaybetmediği/kırmadığı eşyaların parasını kesmesi	23
Tablo 19. Diğer çırakların öğrenciye aşağılayıcı sıfatlarla seslenmesi	23
Tablo 20. Kalfanın öğrenciye verdiği işi yapmadığında azarlaması	24
Tablo 21. Diğer çırakların öğrenciye verdiği işi yapmadığında azarlaması.....	24
Tablo 22. Diğer çırakların öğrenciye istemediği lakaplar takması.....	25
Tablo 23. Patron/ustanın öğrenciye özel işlerini yaptırması (Arabasını yıkamak, çayını getirmek, alışverişini yapmak gibi)	25

Tablo 24. Patron/ustanın öğrencinin istemediği şekilde vücudunun bazı bölgelerine dokunması	25
Tablo 25. Diğer çırakların izin vermemesinden öğrencinin doktora gidememesi	26
Tablo 26. Diğer çırakların öğrenciye tekme atması/yumrukla veya sopayla dövmesi...	26
Tablo 27. Usta/Patronun cinsiyeti	27
Tablo 28. Usta/patronunun cinsiyeti.....	27
Tablo 29. Öğrencinin çalışma ücretini alma biçimi	27
Tablo 30. İş yerinde kalfanın, öğrenciye gücünü aşan işler yaptırması	28
Tablo 31. İş yerinde patron/ustanın, öğrenciye daha çok çalışması için baskı yapması	28
Tablo 32. İş yerinde kalfanın, öğrenciye özel işlerini yaptırması	29
Tablo 33. İş yerinde diğer çırakların, öğrenciye özel işlerini yaptırması	29
Tablo 34. İş yerinde kalfanın, öğrenciye aşağılayıcı sıfatlarla seslenmesi.....	29
Tablo 35. İş yerinde kalfanın izin vermemesinden kaynaklı öğrencinin doktora gidememesi.....	30
Tablo 36. İş yerinde diğer çırakların öğrenciye küfretmesi.....	30
Tablo 37. İş yerinde kalfanın, öğrenci hata yaptığında ona tokat atması	31
Tablo 38. İş yerinde diğer çırakların öğrenci hata yaptığında ona tokat atması.....	31
Tablo 39. İş yerinde diğer çırakların, öğrenciyi utandıran şeyler söylemesi.....	31
Tablo 40. İş yerinde müşterinin, öğrencinin istemediği şekilde vücudunun bazı bölgelerine dokunması	32
Tablo 41. İzin kullanabilme durumu	32
Tablo 42. Öğrencinin hastalık ve kazalara karşı usta/patronu tarafından bilgilendirilme durumu	33
Tablo 43. Öğrencinin, kendi vücuduna isteyerek zarar vermesi	33
Tablo 44. Geçmişte biri tarafından dövülme durumu.....	34
Tablo 45. 18 yaş öncesi fiziksel ihmal (beslenme, güvenlik, eğitim, tıbbi bakım, evden kovulma, eve kabul edilmeme)	34

Tablo 46. 18 yaş öncesi duygusal ihmal (sevgi, destek, ilgi görememe)	34
Tablo 47. İntihar girişiminde bulunma biçimi.....	35
Tablo 48. Öğrenci ailesinin İstanbul dışından göçü	35
Tablo 49. Öğrenci ailesinin, üniversite eğitime devam görüşü	35
Tablo 50. Ailenin borç durumu (Aile büyüklerine, esnafa, bankaya...)	36
Tablo 51. Baba mesleği	36
Tablo 52. Anne mesleği.....	36
Tablo 53. Huzursuzluk, yerinde duramama.....	37
Tablo 54. Çok fazla baş ağrım, karın ağrım ya da bulantım olur	37
Tablo 55. Genellikle kendi başımayım. Genelde yalnız oynarım ya da başkalarıyla birlikte olmaktan kaçınırım	37
Tablo 56. Pek çok korkum var. Kolayca ürkerim.....	38

SEMBOLLER / KISALTMALAR LİSTESİ

ILO	: International Labor Organization
WHO	: World Health Organization
UÇÖ	: Uluslar arası Çalışma Örgütü
DSÖ	: Dünya Sağlık Örgütü
UNICEF	: United Nations International Children's Emergency Fund Birleşmiş Milletler Çocuklara Yardım Fonu
DİE	: Devlet İstatistik Enstitüsü
PLC	: Programlanabilir Lojistik Kontrolörler
ÇV	: Çocuk Vakfı
MEB	: Milli Eğitim Bakanlığı
MEGEP	: Mesleki Eğitim ve Öğretim Sistemini Güçlendirme Projesi

ÖZET

Soykal, İ. (2018). 15-18 Yaş Arasındaki Çocuk İşçilerin Mesleki Doyum, Aile İlişkileri, Gelecek Beklentileri Çerçevesinde Değerlendirilmesi. İstanbul Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Halk Sağlığı ABD. Yüksek Lisans Tezi. İstanbul.

Çocuk işçiliği, günümüzde istismarın sıklıkla yaşandığı ve önlemler alınmasına karşın halen devam eden riskli, insan yaşamını ve geleceğini zora sokan, toplumun yaşam kalitesini sekteye uğratabilen, insani ilişkilerde travmaya yol açan bir halk sağlığı konusudur. Çocuk işçilerin aile yapısı, mesleki doyumları, gelecek beklentilerinin araştırıldığı bu çalışmada, çocuklara sorular sorulmuş, çocukluk çağı istismar, aile yapısı, iş yerindeki riskler, iş yerindeki çalışanlarla ilişkisi sorgulanmıştır. Cinsiyet, meslek, yaş çerçevesinde verilerin sayısal değerleri ile sorunun varlığı tanımlanmak istenmiştir.

Anahtar kelimeler: Çocuk İşçiliği, İstismar

ABSTRACT

Soykal, İ. (2018). Evaluating Of Child Labor Between 15 And 18 Old Age In Terms Of Occupational Motivation, Family Relationships, Future Expectations. İstanbul University Institute of Health Science, Department of Public Health. Master's Thesis. İstanbul.

Child labour is a public health issue that abusing becomes frequently and in spite of taking precaution, is hazardous, makes difficult people's life and future, may interrupt society's life quality, cause trauma in human affairs. Child labor's family structure, the motivation of occupation, future expectation have been researched in this study. Questions have been asked to children. Child abuse, family structure, hazardous factors in workplace, relationship between workers where in place of office have been cross-examined. Datum wanted to be described with numeric variables that problem of the subject within the frame of gender, occupation, age

Keywords: Child Labor, Abusing

1. GİRİŞ VE AMAÇ

Çocuk işçiliği, günümüzde insan istismarının yoğun biçimde yaşandığı ve sonraki kuşaklara aktarıldığı önemli bir çalışma alanıdır.¹(Erkan, Tülay ve ark. 2009) Uluslararası Çalışma Örgütü'nün 2006 yılındaki Küresel Raporu'na göre, Dünya genelinde, 5-17 yaş grubunda 218 milyon çocuk işçi bulunmakta ve bu çocukların 126 milyonu tehlikeli işlerde çalışmaktadır.² Geleneksel ailenin değerler sisteminde çocuk, anne baba için ekonomik bir güçtür, ayrıca onların yaşlılık zamanlarında bir sigorta görevini de görür.³ (Yıldız, Özkan. 2006. s.135) Bunun yanında çocuk işçilerin eğitilmesi onlara yetişkinlik zamanlarında ekonomik ve sağlık bakımlarından fayda sağlayacaktır.⁴(UNICEF. 2008. s. 3) Çocukların eğitimlerinin verimli geçmesi, gençliklerini daha doyumlu yaşamalarını sağlayacak; aksi takdirde eğitim eksikliğinin boşluğu sonraki kuşaklara aktarılacaktır.⁵ (International Trade Union Confederation .2008. p. 11) Çocuk işçinin çalıştığı ve yaşadığı yer, psikolojik açıdan zedeleyici olduğunda çocukta yılgınlık ve örselenme meydana çıkabilmektedir.⁶(International Labour Office .2011. p. 23) Çocukların geleceğine yatırım yapmak, onların eğitime devamlılığını sağlamak yetişkinlik dönemindeki doğurganlığa ve bebek ölüm oranına da yansır.⁷(Cigno, A et al. 2002. p 35) Eğitim ve sağlık açılarından olumsuz çocuk işçiliğini anlamaya çalışırken uluslararası işçi standartlarının nasıl olacağı önemli bir soru olarak ortaya çıkmaktadır.⁸(A practical guide to ILO. p 33)

İstanbul Zeytinburnu Muhsin Ertuğrul Mesleki Eğitim Merkezi'nde 15-18 yaş arasındaki öğrencilerde 3 alt grup halinde (15-16, 16-17, 17-18 yaş) mesleki doyum, aile ilişkileri ve gelecekte beklenen beklentileri değerlendirilmiştir. Bu doğrultuda, çalışma anketlerle yürütülmüştür. Öğrencilerin uğraştıkları alandan sağladıkları kazanımlar, deneyimler; ailenin ondan bekledikleri, gelecekle ilgili düşünceleri, çevredeki ve çalıştığı ortamdaki güven duygusu, ailesiyle ve okuluyla ilgili düşünceleri değerlendirilmiştir.

Çocuk işçiliği, günümüzde ülkemiz ve dünya açısından önemli bir çalışma alanıdır. Yetişkin olmadan iş yaşamında olan bireyde, psikolojik ve gelişimsel bakımlardan değişimler olmaktadır. Bu değişim aşamasında yaşananlar yetişkinliğe kalıcı olarak yansıyabilmektedir. Geleceğe, aileye, kendine dönük içselleşmiş ve değişmesi zor yargılar oluşabilmektedir. Projeye amaçlanan, çalışan ve eğitim-öğrenim

gören öğrencilerin mesleki doyumlarını, bu doyumun ailesine ve geleceğe etkilerini ortaya çıkarmak ve bunu ailelere, öğrencilere, eğitimcilere aktararak sahada çalışan bilimsel katkı sağlamaktadır. “Etki etmek, yardım sağlamak öncelikle anlayıştan başlar.” ilkesiyle hareket edip anketler yoluyla bilgileri alarak, değerlendirip uzmanlara sunmak çalışmanın amacıdır. Bu amaçtan hareketle, çalışma nisan 2014’ten okulların tatile gireceği haziran ayına kadar sürdürülmüştür. Bu aşamaların her birinde, İl Milli Eğitim Müdürlüğü’ndeki yetkililere bilgi verilmiştir.

2. GENEL BİLGİLER

2.1. DÜNYADA ÇOCUK İŞÇİLİĞİ

Çocuk işçiliği, halk sağlığında içinde bir çok sorunu barındıran bir konudur. Bir çok çocuk, gelişim aşamaları örselenecek biçimde çalışmaktadır veya çalıştırılmaktadır. Çocukların çalışma hayatına küçük yaşlarda girmeleri nüfusun artışıyla olmaktadır. Dünyada 10-14 yaş grubunda yer alan çocukların, Afrika'da % 25'i, gelişmiş ülkelerde ise % 0.2' si çalışmaktadır.⁹ “Çalışmaya İlişkin Temel Haklar ve İlkeler ILO Bildirgesinin İzlenmesi Çerçevesindeki 2006 Küresel Raporu”na göre “Dünyada çalışan çocukların % 69 gibi çok büyük bir kısmı tarım sektöründe, % 22'si hizmetler sektöründe, % 9'u ise sanayide çalışmaktadır. Rapora göre dünyada çalışan çocuk sayısı 2000–2004 döneminde 246 milyondan 218 milyona gerileyerek % 11 oranında azalmıştır. Raporda 2004 yılında, 5–17 yaş grubunda ekonomik açıdan işlevsel 317 milyon çalışan çocuk yer alır. Bunların 218 milyonu çocuk işçidir. Bunun da 126 milyonu tehlikeli işlerde çalışır.” 5–14 yaş aralığında da ekonomik olarak işlevsel 191 milyon çocuğun 166 milyonu çocuk işçidir. Bunun 74 milyonu tehlikeli işlerde çalışır.¹⁰ 2006 küresel raporuna göre; 5-14 yaş grubundaki çocuklar arasında ekonomik faaliyet oranı Latin Amerika ve Karayipler’de, 2000 yılında % 16.1 iken 2004’de %5.1’e gerileyerek, en hızlı düşüşün yaşandığı bölge olmuştur.¹¹

2.2. ÇOCUK İŞÇİLİĞİNİN TANIMI VE TÜRKİYE PERSPEKTİFİ

“Çocuk işçiliği”, kavram açısından bakıldığında, “ekonomik faaliyeti” belirten 1973 tarihli ve 138 numaralı Asgari Yaş Sözleşmesi’nin 1. Maddesine göre “Sözleşmeyi yürürlüğüne koyan her üye ülke, çocuk işçiliğini ortadan kaldırmayı ve istihdama ve çalışmaya kabul için asgari yaştan giderek gençlerin fiziksel ve zihinsel yönden tam olarak gelişmelerine olanak tanıyacak bir düzeye yükseltilmesini sağlayan ulusal bir politika takip etmeyi kabul eder.” ibaresi yer almaktadır. Bu örgüte göre “15-24 yaş kümesindekiler genç işçidir. 146 sayılı tavsiye kararıyla da taban yaşının yukarıya çekilmesini benimser. Sözleşmeye göre çocuk işçiliği tanımında benimsenen yaş sınırı ise 15’tir.”¹² Çocuklar, tarımda, sanayide, sokakta çalışanlar olarak da sınıflandırılır. DİE’ye (Devlet İstatistik Enstitüsü) göre “Ekonomik işlerde çalışan 6-17 yaş grubunda çocukların %57,6’sı tarım sektöründedir. Bunun yanında, tarım sektöründe 1994 yılında toplam çalışan çocuk sayısı 1 milyon 510 bin iken 2006 yılında

%74 azalarak 392 bine düşmüştür.” Meslek kazanmak ve aileye yardım için çocuklar işte çalışmayı seçebilirler. 1994’te 6–14 yaş grubunda ekonomik işlerdeki çocuklar sanayi sektöründe, 106 binden 50 bine gerilemiştir. Ticaretteyse bu sayı 1994’te 50 bindi. 2006’da 65 bin olmuştur.¹³ Sosyal Hizmetler Çocuk Esirgeme Kurumu 2007’de “Sokakta Çalışan Çocukların Eğitime Yönlendirilmesi” projesi yürütmüştür. Hedefindeki çocuklar çoğunlukla kâğıt mendil, sakız ve simit satmak, ayakkabı boyamak, otomobillerin camlarını silmek, su taşımak, mezarlıklarda temizlik yapmak, çöp toplamak işlerini yürütüyorlardı.¹⁴ Bu işler çocukların psikolojik gelişimini etkileyebilmektedir. Ülkemiz gerçeğinde yoksulluk, ailelerin işsizliği, bozuk gelir dağılımı, hızlı nüfus artışı, göç, plansız şehirleşme, kayıt dışı ekonomi çocukların çalışma nedenleri arasında yer alabilmektedir.¹⁵

2.3. ULUSLAR ARASI BELGELERDE ÇOCUK İŞÇİLİĞİ

Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Sözleşmesi¹⁶

Avrupa Sosyal Şartı¹⁷

“Trimci Ve Ateşçi Sıfatıyla Gemilerde İşe Alınacakların Asgari Yaşının Tespiti”ne ilişkin 15 sayılı sözleşme¹⁸

“Her Nevi Maden Ocaklarında Yeraltı İşlerinde Kadınların Çalıştırılmaması” na ilişkin 45 sayılı sözleşme¹⁹

“Deniz İşlerinde Çalıştırılacak Çocukların Asgari Yaş Haddinin Tespiti” ne ilişkin 58 sayılı sözleşme²⁰

“Sanayi İşyerlerine Alınacak Çocukların Asgari Yaş Sınırının Belirlenmesi” ne ilişkin 59 sayılı sözleşme²¹

“Çocukların Ve Gençlerin Sanayide İşe Elverişlilikleri Yönünden Sağlık Muayenesine Tabii Tutulmaları” na ilişkin 77 sayılı sözleşme²²

“İşçilerin İyonizan Radyasyonlara Karşı Korunması” na ilişkin 115 sayılı sözleşme²³

“Yeraltı Madenlerinde İşe Alınmada Asgari Yaş” a ilişkin 123 sayılı sözleşme²⁴

“Tek İşçinin Taşıyabileceği Yükün Azami Ağırlığı” na ilişkin 127 sayılı sözleşme²⁵

“İstihdama Kabulde Asgari Yaş” a ilişkin 138 sayılı sözleşme²⁶

“En Kötü Biçimlerdeki Çocuk İşçiliğinin Önlenmesi Ve Ortadan Kaldırılması” na ilişkin 182 sayılı Acil Eylem Sözleşmesi²⁷

ILO Anayasası

“Asgari Çalıştırma Yaşı” na ilişkin 146 sayılı tavsiye kararı

2.4. ULUSAL BELGELERDE ÇOCUK İŞÇİLİĞİ

4857 sayılı İş Yasamızın çocuk işçiliği ile ilgili kısımları aşağıda sıralanmıştır²⁸:

Yasanın 71. maddesinde 15 yaşını doldurmamış çocukların çalışması yasaklanmıştır.

Yasanın 72. maddesinde 18 yaşını doldurmamış erkek ve kadınların maden ocaklarında, kablo döşemesi, kanalizasyon ve tünel inşaatı işlerinde çalışması yasaklanmıştır.

Yasanın 73. maddesinde 18 yaşını doldurmamış çocuk ve genç işçilerin sanayi işlerinde gece çalıştırılması yasaklanmıştır.

Yasanın 85. maddesinde 16 yaşını doldurmamış genç işçiler ve çocukların ağır ve tehlikeli işlerde çalıştırılması yasaklanmıştır.

Yasanın 86. maddesinde muayene raporunun önemi vurgulanmıştır. Rapor, ağır ve tehlikeli işlerde çalışacak işçiler içindir. Bu raporu düzenleme yetkisi işyeri hekimi, işçi sağlığı dispanserleri, Sosyal Sigortalar Kurumu, sağlık ocağı, hükümet veya belediye hekimlerine verilmiştir.

Umumi Hıfzısıhha Kanunu’nun çocuk işçiliği ile ilgili kısımları aşağıda sıralanmıştır²⁹:

Kanunun 173. maddesinde 12 yaştan küçük çocukların aşağı çocukların fabrika ve imalathane gibi her türlü sanat kurumlarıyla maden işlerinde amele ve çırak olarak çalıştırılması yasaklanmıştır.

Kanunun 176. maddesinde 18 yaş altındaki çocukların mahalli belediyeler tarafından bar, kabare, dans salonları, kahve, gazino ve hamamlarda çalıştırılması yasaklanmıştır.

3308 sayılı Mesleki Eğitim Yasası'nın 1. maddesinde , çırak, kalfa, ustaların eğitim işlemleri vurgulanmıştır.³⁰

222 sayılı Temel Eğitim ve Öğretim Kanunu'nun 59. maddesinde ilköğretim çağındaki çocukların okuldan sonra çalıştırılmasının bir okula kayıt olduklarını belgelendirmeleriyle sağlanması vurgulanmıştır.³¹

06.04.2004 tarihinde resmi gazetede yayınlanarak yürürlüğe giren Çocuk ve Genç İşçilerin Çalıştırılma Usul ve Esasları Hakkında Yönetmeliğin 4. maddesinde genç işçi, çocuk işçi, hafif iş tanımlanmıştır.³² Bu tanıma göre genç işçi 15-18 yaş arasındadır; çocuk işçi ilköğretimini tamamlamıştır.³³

2.5. KISITLILIKLAR

Çocuk ve Genç İşçilerin Çalıştırılma Usul ve Esasları Hakkında Yönetmeliğin birinci bölümündeki 11. maddede çocuk ve genç işçileri hangi işverenlerin çalıştıramayacağı düzenlenmiştir. Buradan hareketle, çocuklara karşı işlenmiş suçlardan ceza almış; yüz kızartıcı suçlardan ceza almış işveren veya işveren vekilleri bu kapsam içerisinde yer almaktadır.³⁴ Aynı yönetmeliğin 12. maddesinde iş sözleşmesi ve belge yükümlülüğü, 13. maddesinde işverenin eğitim ve diğer yükümlülükleri düzenlenmiştir. Burada, çocuk veya genç işçinin velisine veya vasisine bilgi aktarmak, risklerin saptanması, tıbbi denetimlere önem verilmesi göze çarpmaktadır.³⁵ Çocuk işçilerin çalışmasına izin verilen hafif işler, ilgili yönetmeliğin ek-1'inde açıkça belirtilmiştir. Buradan anlaşılmaktadır ki, meyve, sebze, çiçek toplama işlerinde, bürodaki yardım işlerinde, gazete, dergi dağıtımında, fuar ve sergideki yardım işlerinde, spor tesislerinde yardım işlerinde izin verilmektedir. Bütün işlerin kapsamlı biçimi 10 maddeyle açıkça belirtilmiştir. Genç işçilerin çalıştırılabileceği işlerse aynı yönetmeliğin ek 2'sinde 27 maddeyle belirtilmiştir. Bunların arasında, gıda, tekstil, balık, denizcilik sektörleri dikkati çekmektedir. Bunun yanında çocuk ve genç işçilerin çalıştırılamayacakları işler Ek'3'te 19 maddeyle belirtilmiştir.³⁶ Ayrıca, Ağır ve Tehlikeli İşler Yönetmeliği'nde 18 yaşını doldurmamış kişilerin çalışmasının yasaklandığı işler³⁷, Hazırlama, Tamamlama ve Temizleme İşleri Yönetmeliği kapsamındaki işler³⁸, Sağlık Kuralları Bakımından Günde Azami Yedi Buçuk Saat veya Daha Az Çalışması Gereken İşler Hakkında Yönetmelik kapsamında yer alan işler³⁹, alkol, sigara ve bağımlılığa yol açan maddelerin üretimi ve toptan satış işleri; parlayıcı, patlayıcı, zararlı ve tehlikeli maddelerin toptan ve perakende satış işleri ile bu gibi

maddelerin imali, işlenmesi, depolanması işleri ve bu maddelere maruz kalma ihtimali bulunan her türlü işler; gürültü ve/veya vibrasyonun yüksek olduğu ortamlarda yapılan işler; aşırı sıcak ve soğuk ortamda çalışma gerektiren işler ile sağlığa zararlı ve meslek hastalığına yol açan maddeler ile yapılan işler; radyoaktif maddelere ve zararlı ışınlarla maruz kalınması ihtimali olan işler; müteharrik makineler kullanılarak yapılan işler; fazla dikkat isteyen ve aralıksız ayakta durmayı gerektiren işler; parça başı ve prim sistemi ile ücret ödenen işler; para taşıma ve tahsilat işleri; iş bitiminde evine veya ailesinin yanına dönmesine olanak sağlamayan işler (eğitim amaçlı işler hariç); meslek eğitim programı gereği staj nedeni ile yapılan çalışmalar hariç, güzellik salonlarında yapılan yüz, vücut bakımı ve estetiği, epilasyon ve masaj işleri; açık bir şekilde veya uzman hekim raporu ile fiziki ve psikolojik yeterliliklerinin üzerinde olan işler; toksit, kanserojen, nesil takip eden genler zararlı veya doğmamış çocuğa zararlı veya herhangi bir şekilde insan sağlığını etkileyen zararlı maddelerle ilgili işler; eğitim, deney eksikliği güvenlik konusunda dikkat eksikliğine bağlı olarak gençlerin maruz kalabileceği kaçınılması veya fark edilmesi mümkün olmadığına inanılan iş kazası riski taşıyan işler belirtilmektedir.

Çalışan çocukların ailede istismarını araştıran bir çalışmaya bakıldığında, çırakların ihmal ve istismar açılarından riskli olduğu görülmektedir. Bunun yanında, kız cinsiyet, sigara, alkol kullanımı ve ailedeki gelirin düşük olması da risk arasında sonuç olarak karşımıza çıkmaktadır.⁴⁰

Kavram olarak kimi istismar terimlerine bakıldığında şunlar görülmektedir:

İhmal, ebeveynin veya yakınlarının, çocuğun temel gereksinimlerini karşılamamasıdır. Fiziksel ihmal, çocuğun yetersiz beslenmesi, uygunsuz ve kirli giydirilmesi, hijyenik olmayan ortamda yaşaması, kazalara önlemsiz olunması, barınma koşullarının sağlanmaması, yıkanmaması; gebelikte sigara, alkol kullanılmasıdır. Çalışan çocuk, 15 yaş ve altındadır. Sokakta veya ailesi yanında yaşar. Okul dışı zamanlarda mevsimlik olarak tarım sektöründe, küçük sanayi sektöründe veya marjinal sektörlerde çalıştırılır. Çırak, Çıraklık Sözleşmesi⁴¹ esaslarına göre bir meslek alanında mesleğin gerektirdiği bilgi, beceri ve iş alışkanlıklarını geliştirir. Çocuk iş gücü deyince genellikle 6-17 yaş arasında olup çalışan çocuklar anlaşılmaktadır. Çocuk istismarı, fiziksel, duygusal, zihinsel ya da sosyal gelişimlerini olumsuz etkileyen tutum ve davranışlara onların maruz kalmasıdır. Bir bakıma örselenmesidir. Duygusal istismar,

reddetme, aşağılama, tehdit etme, suçlama gibi davranışlara çocuğun maruz kalmasıdır. Ayrıca yaşına, özelliklerine uygun olmayan beklentilerin olmasıdır. Dövülmüş çocuk sendromu, fiziksel istismara geçmiş zamanda verilmiş bir isimdir. Ekonomik istismar, çocuğun yaşına aykırı işlerde veya hak ettiği karşılık ödenmeksizin çalıştırılmasıdır. Kötü muamele, çocukların, sağlıklarına zarar veren, fiziksel, duygusal, zihinsel ya da toplumsal gelişimlerini olumsuz etkileyen tutum ve davranışlara maruz kalmalarıdır, yani örselenmesidir. Oyun tedavisi, Oyun ve oyuncaklar kullanılarak çocuklar ile iletişim kurulmasıdır. Uzmanlar aracılığıyla uygulanır. Tedavi yöntemidir. Amaç, sorunları çözmektir, olumsuz davranışlarını değiştirmelerine yardımcı olmaktır. Saldırganlık, kendi düşünce ve davranışlarını zorla karşısındakine benimsetme girişimidir. Fiziksel veya sözel güç kullanılır. Şiddet, fiziksel güç kullanılmasıdır. Göz dağı yoluyla veya istemli gerçekleştirilir. Travma sonrası stres bozukluğu, bir bozukluktur. Burada, çocukta aşırı korku, çaresizlik ve dehşet duygusu oluşmaktadır. Kişide tepkisizlik hâli, uyku sorunları, öfke patlamaları olabilmektedir.⁴²

Birleşmiş Milletlerin verilerine göre, 12-17 yaş arası nüfus 2040'ta 755 milyon, 2100'de 731 milyon, 18-24 yaş arası nüfus 2040'ta 104 milyon, 2100'de 106 milyon olacaktır.⁴³

Gençlik dönemi risk davranışları izlem sistemine göre, adolesanlar için belirlenmiş başlıklar içerisinde sigara kullanımı, sağlıksız beslenme, yetersiz fizik aktivite, alkol ve diğer madde kullanımları, gebelikle sonuçlanan cinsel davranışlar, şiddete bağlı davranışlar bulunmaktadır.⁴⁴

Türkiye'de çocuk işçiliği ile ilgili yasal düzenlemelere bakıldığında 10 Haziran 2003'teki 25134 Sayılı 4857 İş Kanunu'nun 71. maddesinde çalıştırma yaşı ve çocukları çalıştırma yasağı düzenlenmiştir. Burada dikkati çeken nokta, çocukların eğitiminin sürdürülmesinin özellikle vurgulanmasıdır.⁴⁵

2.6. ÇIRAKLIK EĞİTİMİ

10 Temmuz 2001'de 24458 sayılı kanunla, Çıraklık ve Meslek Eğitimi Kanunu yeniden düzenlenmiştir.⁴⁶

İş ortamında çocuk ve gençlere okul ve işyerleriyle birlikte meslek kazandırmak önemli görülmektedir. Mesleklere göre eğitim zamanı değişebilmektedir. Aşama aşama çıraklıktan kalfalığa geçiş olabilmektedir.

3 Temmuz 2002’de 24804 sayılı Mesleki ve Teknik Eğitim Yönetmeliği’nde çırakların eğitimi düzenlenmiştir. İlgili yönetmeliğin 26. maddesinde teorik eğitime verilen önem dikkati çekmektedir. Yönetmeliğin tümü incelendiğinde ayrıntılarıyla kalfalık ve ustalık süreçlerinin de düzenlenlediği görülmektedir.⁴⁷

Kuaförlük ve Berberlik Meslekleri

Mesleki Yeterlilik Kurumu’nun tanımlarına bakıldığında, kuaför (Kadın) saç kesen, yıkayan, rengini ve şeklini değiştiren kişi olarak belirlenmiştir.⁴⁸ Hijyen, müşteriyle ilgilenme, salonu temizlemek görevleri arasında sayılmaktadır. Berberse, sakal bıyık tıraşı yapabilen, saç kesebilen, yıkayan, rengini ve şeklini değiştirebilen kişi olarak belirlenmiştir.⁴⁹ Ayrıca, saç ve yüze masaj; ürün satmak da görevleri arasında yer almaktadır.

Kuaförlerin çalışma ortamları kapalı, gürültülü olur. Kimyasal kokular vardır. Kuaför, hem işiyle hem de insanla ilgilenmek zorundadır. Sürekli ayakta bulunması gerekir. İş zamanı uzundur.

Kuaför ve berber yanında çalışan çocuk ve genç; çalışma koşullarından kaynaklı çeşitli tehlikelerle karşılaşabilir. Ör. boya karıştırmak ve kimyasal maddelerle temastır. Manikür pedikür ağda sırasında mikrobiyolojik açıdan risk vardır. Fön makinasını kullanırken elektrikli kaza riski vardır. Uzun süre ayakta durarak ergonomik riski çok olur. İş koşulları ağırdır. Kötü muamele, uzun iş saatleri ve düşük ücretler de göze alındığında psikososyal bakımdan olumsuz koşullar ortaya çıkar⁵⁰(Ocakçı ve ark. 2000).

Motorlu Araçlar Teknolojisi

Motorculukta, motorlu araçların çeşitleri, yapıları, çalışma tekniği öğretilmektedir.⁵¹

Otomotiv elektromekanikte, motor, güç aktarma organları, hareket kontrol sistemleri, oto elektronik ve elektronik sistemlerin periyodik yapılmaktadır.⁵²

Otomotiv dövdede, trafik kazalarıyla karşı önlemler, aerodinamik ilkeler, yalıtımlar çalışılmaktadır.⁵³

Otomotiv boyacılığında, renk tutturma becerisi ve renk bankası oluşturma yeterliliği çalışılmaktadır.⁵⁴

İş makineleri mesleğinde amortisman ve maliyet giderlerini aza indirme, makinenin işlevselliğini sürdürme çalışmaları yapılmaktadır.⁵⁵

Tarım alet ve makineleri mesleğinde, tarım traktörleri, tarım alet ve makineleri inceleme ve tanıma çalışmaları yapılmaktadır.⁵⁶

Elektrik ve Elektronik Teknolojisi

Bobinajcılıkta, el tipi sarımla ilgili bilgi edinmeye, deneyim kazanmaya çalışılmaktadır.⁵⁷

Büro makineleri teknik servisi mesleğinde, priport (baskı) makinelerinin parçalarının çalışmasıyla ilgili işlemler yürütülmektedir.⁵⁸

Akıllı ev aletleri mesleğinde, aletlerin uzaktan denetimiyle ilgili çalışmalar yürütülmektedir.⁵⁹

Elektik tesisat ve pano montörlüğü mesleğinde, pano içerisinde kullanılan kumanda devre elemanları tanıtılmaktadır. Pano yerleşim krokisi, pano şeması çizimi, panoyu montaja hazırlama çalışmaları yürütülmektedir.⁶⁰

Elektromekanik taşıyıcıların bakım onarım mesleğinde, asansör, yürüyen merdiven, yürüyen yol ve vinçle ilgili çalışmalar yürütülmektedir.⁶¹

Endüstriyel bakım onarım mesleğinde, yükselteç, pals, osilatör, motor sürücü, endüstriyel güç kaynağı devrelerinin kurulum ve arıza çalışmaları yürütülmektedir.⁶²

Görüntü ve ses sistemleri mesleğinde, analog ve dijital kameraların mekanik yapıları, kamera eleman ve görevleri, kamera kayıt ve biçimleri, kamera mekanik arıza ve giderilme yöntemleri çalışılmaktadır.⁶³

Güvenlik sistemleri ve güvenlik sistemleri servis elemanı mesleğinde, kapalı devre kamera denetim sistemi eleman ve malzemelerin bağlantılarıyla ilgili çalışmalar yürütülmektedir.⁶⁴

Haberleşme sistemleri mesleğinde, iletişim teknolojileri ve çeşitleriyle ilgili çalışmalar yürütülmektedir. Bu çalışmalar, elektrik-elektronik laboratuvarında, işletmede, kütüphanede, evde, bilgi teknolojileri ortamında yapılmaktadır.⁶⁵

Otomasyon sistemleri mesleğinde, PLC (Programlanabilir Lojistik Kontrolörler)'nin tanıtımı, yapısı, çalışma düzeneği, giriş çıkış üniteleriyle ilgili çalışmalar yapılmaktadır.⁶⁶

Yüksek gerilim sistemleri mesleğinde, yüksek gerilim tesislerindeki direkler ve donanımlar, enerji hatları, ölçüm sistemleri bakım ve onarımlarıyla ilgili çalışmalar yürütülmektedir.⁶⁷

2.7. ÇOCUKLUK DÖNEMİ VE RUH SAĞLIĞI

Ortaçağ'da insanın ilk 18 yılı ile ilgili büyüme ve gelişme özellikleriyle ilgili bilgi azdı. Çocuklar beş yaşına kadar bebek olarak değerlendirilir ve yetişkin davranışlarının çocuğun gelişimi üzerindeki olumlu ve olumsuz etkileri bilinmezdi. 1600 ile 1800 arasında çocukların eğitiminde değişiklikler oldu. 1800'lerin sonlarında çocuğun fiziksel sağlığına ilişkin bilgiler arttı⁶⁸(Sears 1975). Çocukluk dönemi deneyimlerinin yetişkin kişiliğini etkileyeceği düşünüldü. Sigmund Freud, insanların tedavisiyle çok fazla ilgilendi (Gander ve Gardiner 2010). Çocuk gelişimi, çok yönlü bir çalışma alanı olarak ele alındı. Çocuk gelişimi ile ilgili yapılan araştırmalar 1930'larda II. Dünya savaşı nedeniyle yavaşlamıştır (Gander ve Gardiner 2010)⁶⁹.

2.8. ÇOCUK RUH SAĞLIĞI GELİŞİM SÜREÇLERİ

Anatomik , fizyolojik ve psikolojik aşamalara göre çeşitli evrelere ayrılır:

A-Doğum öncesi dönem (Prenatal-Antenatal ve İntrauterin dönem)

B-Yenidoğan (neonatal dönem) (0-4 hafta): Bakım, anne yoluyla giderilir. Dış dünyaya uyum süreci vardır.

C. Süt çocukluğu dönemi (1-12 ay): Merkezi sinir sistemi hızlıca gelişir. Çocuk istemli hareketler yapar, isteklerini belli eder.

D. Oyun çocukluğu dönemi (1-3 yaş): Gelişim hızı azalır.

E. Okul öncesi dönem (3-6 yaş)

F. Okul çocukluğu dönemi (Erkeklerde 6-12, kızlarda 6-10 yaş)

G.Ergenlik dönemi (Erkeklerde 12-20 yaş, kızlarda 10-18 yaş) (Polat 2001)⁷⁰.

Öte yandan, Erickson’a göre “Bütün kişilik gelişimi ve uyumu ilk önceki gelişimden ortaya çıkar. Doğumdan ölüme kadar, 8 evrelik bir sınıflama vardır.” (Masten 1998)⁷¹.

Birinci evrede, temel güvene karşı güvensizlik duygusu vardır. 0 ile 1 yaş arasındadır. İkinci evrede, özerkliğe karşı kuşku ve utanç duygusu vardır. 1 ile 3 yaş arasında olur. Üçüncü evrede girişimciliğe karşı suçluluk duygusu vardır. 3 ile 6 yaş arasında olur. Dördüncü evrede başarılı olmaya karşı yetersizlik duygusu vardır. 7 ile 11 yaş arasında olur. Beşinci evrede kimlik kazanmaya karşı kimlik karmaşası vardır. 11 ile 17 yaş arasında olur. Altıncı evrede yakınlığa karşı yalıtılmışlık vardır. 17 ile 30 yaş arasında olur. Yedinci evrede üretkenliğe karşı durgunluk vardır. 30 ile 60 yaş arasında olur. Sekizinci evrede benlik bütünlüğüne karşı umutsuzluk vardır. 60 ve üstü yaşta olur.⁷²

Ergenlik kelimesi Latince olup ”Yetişkinliğe doğru büyüyen “ anlamında olan *adolescere* kelimesinden gelir (Lerner ve Steinberg 2004)⁷³. Büyümek, olgunlaşmak anlamına gelir. Süreç vardır (Yavuzer 1993)⁷⁴. Biyolojik, psikolojik, ekonomik ve toplumsal açıdan bir geçiş dönemidir (Larson ve Wilson 2004)⁷⁵. Sokrates’e göre “Gençler lüksü sever, otoriteyi küçümserler.” Platon’a göreyse “Gençlik, ruhsal sarhoşluktur.” Aristo’ya göreyse “Gençler değişkendir.” Tutkuları mantıksız ve dürtüseldir. Eleştiri kabul etmezler (Dacey ve Travers 1996)⁷⁶.

G. Stanley Hall’e göre ergenlik önemli bir dönemdir (Dacey ve Kenny 1994)⁷⁷. Ergenlikte, sosyal sorumluluk, haklar, öteki kaygısı ortaya çıkar. “Ergen, enerji ve coşkuya karşı kayıtsız kalabilir; neşe ve kahkahaya karşı hüznü olabilir; kibirlilik ve övünmeye karşı utangaç olabilir, aşağılanmış hissedebilir; duyarlılığa karşı vurdum duymaz olabilir, şefkatliliğe karşı acımasız olabilir.” Bunlar çelişkidir ve duygusal karışıklıktır (Dacey ve Kenny 1994; Adams 2000)⁷⁸. Ayrıca, Fransız psikiyatrist ve psikanalist Françoise Dolto’ya göre “Ergenler kırılgan ve dayanaksızdır.” Bu aşamadaki yaralanmalarının yansımaları yaşamları boyunca sürer. Sonuç olarak ergenlik, savunma bakımından olumsuz bir dönemdir (Parman 1998)⁷⁹. Ruth Benedict (1887-1948)’e göre “İnsanın davranışları yetiştikleri çevreye büyük ölçüde bağlıdır.” (Dacey ve Kenny 1994; Adams 2000)

Erickson’a göre ergenin kendisi, ilişkileri, yaşam biçim gibi konularda çözümsüz kalması kimlik bunalımının özelliğidir (Özbay 2000)⁸⁰. Ergenlikte yaşanan

türlü türlü krizler olabilir. Bunların bir sonraki aşamaya geçmeden çözülmesi zorunludur. Burada uzman desteğinin rolü yadsınamaz. Zamanında çözilemeyen kriz ileride sağlıklı gelişime engel olur (Dacey ve Kenny 1994). Ayrıca sosyal bilimciler ise ergenliği 3 bölüme ayırmıştır:

Erken ergenlik: 10 ile 13 yaşları arasındır

Orta ergenlik: 14 ile 17 yaş arasındır

İleri ergenlik: 18 ile 22 yaş arasındır (Steinberg 2007)⁸¹.

Kimi yayınlardaysa aşağıdaki gibi sıralıdır:

Erken adolesan: 10 -13 yaş

Orta adolesan: 13-17 yaş

Geç adolesan: 17-20 yaş

Yaşların üst sınırları kültürel, ekonomik ve eğitim koşullarına göre değişkenlik gösterir (Ercan 2005) 50. Dünya Sağlık Örgüt'üne göre ergenlik "10 – 19 yaş arasındır." (WHO 2012a) 51.

Ergenliğin Temel Değişimleri

Biyolojik aşama: Kızlarda meme gelişir, erkeklerin yüzündeki kıllar gelişir. İki cinsiyette de boy uzar (Steinberg).

Bilişsel aşama: Bilişsel dendiğinde insanın şeylerle ilgili nasıl düşündüğü anlaşılır. Düşünme yetenekleri gelişir. Soyut kavramlar daha fazla gündemde olur (Steinberg).

Toplumsal aşama: Toplumsal konumdaki değişim değişim, ergenin yeni rollere girmesini sağlar. Yaşamsal uğraşlar değişir. Örneğin okul işleriyle uğraşırken aşk, sevgi, hoşlanma gibi durumlar gündemde fazlaca kalır. Ergenin uğraşlarını yaşam yerlerinden, sosyoekonomik, kültürel, tarihi ve coğrafi bakımdan bütüncül biçimde düşünmekte yarar vardır (Steinberg).

2.9. ÇOCUK PSİKOLOJİSİ

Çocuk ruhsallığından söz etmeden önce sağlığı tanımlamaya çalışalım. Sağlık deyince beden, ruhen ve sosyal yönlerden tam bir iyilik durumu anlaşılmalıdır. Çocukluk psikolojisi sağlığın temellerindendir. Toplum geleceği bakımından önemlidir.

Araştırmalara göre, dünyanın nüfusu yaklaşık olarak 7 milyardır ve bunun 2 milyar 850 milyonunu çocuklar oluşturmaktadır (ÇV 2012)⁸². Dünya nüfusunun %20'sini ise ergenler oluşturur. Bunların en az %20'si ise psikolojik hastalıklar içerisinde depresyon, anksiyete ve intihar davranışları gibi psikolojik sağlık sorunları yaşar (WHO 2003)⁸³.

Tarihsel açıdan bakıldığında, iyi yurttaş amacıyla çocuk eğitimi ele alınmıştır. Fizyolojik bakım ve gereksinimlerin önemi sonra anlaşılmıştır. Tartışmalı bir nokta da şudur ki çocuğun doğal ilgi ve arzuları, disiplinli insan yetiştirelim ilkesiyle engellenmiştir. Antik çağa bakıldığında çocuklar için Platon'un söylemini görürüz "Çocukların yetenekleri farklıdır. Bunu dikkate alarak eğitilmeleri gerekir." Ayrıca İbn-i Sina'ya (980-1037) göre, "Ruh ve beden sağlığının güçlü olması için çocuğun istek ve ihtiyaçlarının zamanında karşılanması gerekir." 18 ve 19'uncu yüzyıllarda Pestalozzi, kendi çocuğunun üzerindeki gözlemlere dayalı çalışır. 20.yüzyılın başlangıcında çocuk psikolojisine ilgi artar. Jean Piaget, çocuğun zihinsel, sosyal ve ahlaki gelişimi üzerinde çalışır (Yavuzer 1988)⁸⁴. Ergenlikten yetişkinliğe geçişin kaliteli olması toplum için önemlidir. Ergenlik stresli bir aşamadır. Psikolojik sağlığın öz-saygıya, davranışlara, okula katılıma, eğitim başarısına, sosyal bağlılığa, yaşam değişimlerine ve gelecekteki sağlığa olumlu katkısı vardır. Kriz ve sorunların çözümü daha kolay olur. Yaşam, verimli- üretken olur (WHO 2012c)⁸⁵. Çalışmalara göre, yetişkinlik dönemindeki bir çok psikolojik hastalık çocuk ve adölesan dönemlerinden geriye kalmıştır.

Ailenin çocukların ruhsal gelişimi üzerindeki etkisi büyüktür. Birey olarak saygı ve sevgi gören çocukların gelişimleri daha sağlıklı olur. Sorunları ile baş etmede başarılıdırlar. Ancak, ergenlere bakıldığında farklı bir tablo karşımıza çıkar. Ergen-ebeveyn arasındaki sorunlara yönelik yapılan sistematik çalışmalara göre; %25 oranında ana babalarıyla sorun yaşayan ergenlerin %80'ni daha önceki çocukluk döneminde de sorunlu ilişkiler yaşadığı görülür (Rutter ve ark. 1976)⁸⁶.

Öte yandan, akran grubu ve ilişkilerinin önemli bir etkisi vardır. Özellikle, ergenlikte yetersiz akran ilişkileri olan kişilerin, sosyal olarak kabul edilen arkadaşlarına göre, okulda daha başarısız olma, yarım bırakma, davranış bozukluğunda artma ve yetişkinlikte duygusal ve ruhsal sağlık sorunlarının yaşama olasılıkları daha fazladır (Savin ve ark. 1990)⁸⁷.

3. GEREÇ VE YÖNTEM

Araştırmada anket kullanılmıştır. Anket içeriğinde 21 soruluk kişisel bilgi formu, 64 soruluk anket formu, 24 soruluk iş yeri bildirim formu, okul dönemi anketi, istismar ölçeği uygulanmıştır. Toplamda 182 item uygulanmıştır. 132 öğrenciye ulaşılmıştır. 15-18 yaş arası ölçütü karşılamayan öğrencilerin anketleri analiz dışında tutulmuştur. 89 tane geçerli veri bilgileri SPSS 15 paket programına girilmiştir. Öğrencilere, anketleri nasıl dolduracağı araştırmacı tarafından açıklanmıştır. Öğrenciler, ölçekleri kendileri doldurmuştur.

Ham verilerin tablosu düzenlenirken konsodalizasyon yapılmıştır. Soru 5.4, 6.1, 6.2 beş şıktan oluşmaktadır: Hiçbir zaman, nadiren, bazen, sıklıkla, her zaman. İlk 2 yanıt, “hayır” olarak puanlanmış; sonraki 3 yanıt “evet” olarak puanlanmıştır.

Soru 23.1’de 3 şık vardır: Benim için geçerli değil, bazen, sık sık. İlk yanıt, “hayır” olarak; sonraki iki yanıt “evet” olarak puanlanmıştır.

Anket 1’de 3 meslek grubundan yanıt verenler “evet” olarak puanlanmıştır.

4. BULGULAR

4.1. OKULLA İLGİLİ OLANLAR

Tablo 1. Ders ilgisi

Meslek	Var		Yok		Toplam	
	n	%	n	%	n	%
Kuaför	24	45	9	31	33	40
Elektrik	10	19	11	38	22	27
Kuyumculuk	19	36	9	31	28	33
Toplam	53	100	29	100	83	100

Ders ilgisi olan öğrencilerin % 45'i kuaför, % 36'sı kuyumculuk ve % 19'u elektrik mesleğindendir.

Tablo 2. Ders ilgisi

Yaş grubu	Var		Yok		Toplam	
	n	%	n	%	n	%
15 - 16	9	17	15	52	24	29
17 - 18	44	83	14	48	58	71
Toplam	53	100	29	100	82	100

Derse ilgisinin % 83'nü 17-18 yaş grubundaki, % 17'sini 15-16 yaş grubundaki öğrenciler oluşturmaktadır.

Tablo 3. Okul derslerini sevmeme

Yaş grubu	Hepsi		Teorik dersler		Meslek dersleri		Çetin Hoca'nın dersleri		Boş dersleri		Toplam	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
15 - 16	5	83	7	15	0	0	0	0	1	100	13	22
17 - 18	1	17	39	85	4	100	1	100	0	0	45	78
Toplam	6	100	46	100	4	100	1	100	1	100	58	100

15-16 yaş grubundaki öğrencilerde tüm dersleri sevmeme oranı % 83'tür. 17-18 yaş grubunda teorik derslerin sevilme oranı % 85'tir. Meslek derslerini

sevmeyenlerin tamamı, 17-18 yaş grubundadır. Çetin Hoca'nın derslerini sevmeyenlerin tamamı 17-18 yaş grubundadır. Boş dersleri sevmeyenlerin tamamı 15-16 yaş grubundadır.

Tablo 4. Kendini okulda başarılı görme

Yaş grubu	Var		Yok		Toplam	
	n	%	n	%	n	%
15 - 16	12	18	13	52	25	27
17 - 18	55	82	12	48	67	73
Toplam	67	100	25	100	92	100

Kendini okulda başarılı görme % 82 oranıyla 17-18 yaş grubunda, % 18 oranıyla 15-16 yaş grubundadır.

Tablo 5. Okul ödevine ilgi

Meslek	Var		Yok		Toplam	
	n	%	n	%	n	%
Kuaför	19	41	14	41	33	41
Elektrik	11	24	9	26	20	25
Kuyumculuk	16	35	11	33	27	34
Toplam	46	100	34	100	80	100

Okul ödevine ilginin % 41'i kuaför mesleğindeki öğrencilerde, % 35'i kuyumculuk mesleğindeki öğrencilerde ve % 24'ü elektrik mesleğindeki öğrencilerdedir.

Tablo 6. Okuldaki zamanla ilgili kaygı

Meslek	Var		Yok		Toplam	
	n	%	n	%	n	%
Kuaför	5	38	27	43	32	42
Elektrik	4	31	14	22	18	24
Kuyumculuk	4	31	22	35	26	34
Toplam	13	100	63	100	76	100

Okuldaki zamanla ilgili kaygının % 38'i kuaför mesleğindeki öğrencilerde, % 31'erlik kısmı elektrik ve kuyumculuk mesleğindeki öğrencilerdedir.

Tablo 7. Zayıf not korkusu

Meslek	Var		Yok		Toplam	
	n	%	n	%	n	%
Kuaför	20	49	12	32	32	41
Elektrik	9	22	11	30	20	26
Kuyumculuk	12	29	14	38	26	33
Toplam	41	100	37	100	78	100

Zayıf not korkusunun % 49'luk kısmı kuaför mesleğindeki öğrencilerde, % 29'luk kısmı kuyumculuk mesleğindeki öğrencilerde, % 22'lik kısmı elektrik mesleğindeki öğrencilerdedir.

Tablo 8. Okula devam nedeni

Meslek	Zorunlu olduğu için		Diploma almak için		Yeni şeyler öğrenmek için		Üniversiteye gidebilmek için		Toplam	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
Kuaför	1	6	22	44	7	58	4	44	34	39
Elektrik	3	18	16	32	0	0	0	0	19	21
Kuyumculuk	13	76	12	24	5	42	5	56	35	40
Toplam	17	100	50	100	12	100	9	100	88	100

Okula devam nedeni açısından bakıldığında, zorunluluk bakımından % 76'lık oranla ilk önce kuyumculuk mesleğindeki öğrenciler gelmektedir. Diploma bakımındansa % 44 oranla kuaför mesleğindeki öğrenciler ilk önce gelmektedir. Yeni şeyler öğrenmek bakımındansa % 58'lik oranla kuaför mesleğindeki öğrenciler ilk önce gelmektedir. Yeni şeyler öğrenme ve üniversiteye gidebilme nedeni olmayan öğrencilerin tamamı elektrik mesleğindendir. Üniversiteye gidebilmek bakımındansa % 56'lık oranla kuyumculuk mesleğindeki öğrenciler ilk önce gelmektedir.

Tablo 9. Öğretmenlerle-yöneticilerle sorunları konuşabilme

Cinsiyet	Evet her zaman		Bazen bazı öğretmen ve yöneticilerle konuşabiliyorum		Sadece rehber öğretmenimle		Hiçbir öğretmen ve yöneticiyle konuşamıyorum		Toplam	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
Erkek	44	92	23	92	0	0	14	100	81	92
Kadın	4	8	2	8	1	100	0	0	7	8
Toplam	48	100	25	100	1	100	14	100	88	100

% 92 oranında her zaman öğretmenleriyle-yöneticileriyle konuşabilenler erkek öğrencilerdir. Sadece rehber öğretmeniyle konuşabilenlerin tamamı kadın öğrencilerdir. Hiçbir öğretmen ve yöneticiyle konuşamadığını belirten öğrencilerin tamamı erkektir.

Tablo 10. Ailenin, öğrencinin okul durumunu değerlendirmesi

Cinsiyet	Ne yapıyorsun okulda ?		Oku adam ol.		İyi		Olumlu		Notlardan		Çok iyi		Normal		Güzel		Toplam	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
Erkek	1	100	1	100	10	91	1	100	0	0	2	100	2	100	0	0	17	85
Kadın	0	0	0	0	1	9	0	0	1	100	0	0	0	0	1	100	3	15
Toplam	1	100	1	100	11	100	1	100	1	100	2	100	2	100	1	100	20	100

Ailesinin “Oku adam ol.” dediği öğrencilerin tamamı erkektir. Okul durumunu “iyi” olarak ailenin görmesi bakımından % 91’lik oranla erkek öğrenciler gelmektedir. Ailesinin okul durumunu “olumlu” olarak gördüğü öğrencilerin tamamı erkektir. Okul durumunu “notlarla” değerlendiren ailelerin çocuklarının tamamı kadın öğrencilerdir. Okul durumunu “çok iyi” ve “normal” olarak değerlendiren ailelerin çocuklarının tamamı erkek öğrencilerdir. Okul durumunu “güzel” olarak değerlendiren ailelerin çocuklarının tamamı kadın öğrencilerdir.

Tablo 11. Öğretmenlerden beklentiler

Yaş	Ders eğlencesi-sıkmadan anlatma		Sorun paylaşımı-çözüm yolları		Güler yüz-kızmamak		Yetenek ve ilgi keşfi-yönlendirme-destekleme		Diğer		Toplam	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
15-16	15	25	0	0	1	20	2	17	3	100	21	24
16-17	44	75	9	100	4	80	10	83	0	0	67	76
Toplam	59	100	9	100	5	100	12	100	3	100	88	100

Öğretmenlerden ders eğlencesi-dersi sıkmadan anlatma beklentisinde % 75 oranıyla ilk olarak 16-17 yaş grubundaki öğrenciler gelmektedir. Öğretmenlerden sorun paylaşımı-çözüm yolları bekleyen öğrencilerin tamamı 16-17 yaş grubundaki öğrencilerdir. Öğretmenlerden güler yüz-kızmamak bekleyenlerin % 80'i 16-17 yaş grubundadır. Öğretmenlerden yetenek ve ilgi keşfi-yönlendirme-destekleme bekleyenlerin % 83'ü 16-17 yaş grubundadır.

4.2. MESLEKLE-İŞLE İLGİLİ OLANLAR

Tablo 12. Mesleklere göre yapılan iş

Meslek	Zanaat İşleri		Makine İşleri		Esnaflık		Toplam	
	n	%	n	%	n	%	n	%
Kuaför	8	14	10	67	16	70	34	35
Elektrik	13	22	4	27	6	26	23	24
Kuyumculuk	38	64	1	6	1	4	40	41
Toplam	59	100	15	100	23	100	97	100

Zanaat işlerini % 64 oranında kuyumculuk mesleğinde olan öğrenciler yapmaktadır. Makine işlerini % 67 oranında kuaför mesleğindeki öğrenciler yapmaktadır. Esnaflık mesleğinin % 70 oranında kuaför mesleğindeki öğrenciler yapmaktadır.

Tablo 13. Yaptığı iş tanımlaması

Cinsiyet	Zanaat İşleri		Makine İşleri		Esnaflık		Toplam	
	n	%	n	%	n	%	n	%
Erkek	58	98	15	100	17	74	90	93
Kadın	1	2	0	0	6	26	7	7
Toplam	59	100	15	100	23	100	97	100

Zanaat işlerini yapanların % 98'i erkek öğrencilerdir. Makine işlerini yapanların tamamı erkek öğrencilerdir. Esnaflık işlerini yapanların % 74'ü erkek öğrencilerdir.

Tablo 14. Mesleklere göre iş yerinde beraber çalışılan kişi sayısı

Meslek	1-10 arası		11-20 arası		21-30 arası		41-50 arası		51 ve üstü		Toplam	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
Kuaför	22	54	4	40	1	14	0	0	0	0	27	31
Elektrik	11	27	1	10	0	0	5	100	6	26	23	27
Kuyumculuk	8	19	5	50	6	86	0	0	17	74	36	42
Toplam	41	100	10	100	7	100	5	100	23	100	86	100

İşyerinde 1-10 arası kişiyle çalışanların % 54'ü kuaför mesleğindeki öğrencilerdir. İşyerinde 11-20 arası kişiyle çalışanların yarısı kuyumculuk mesleğindeki öğrencilerdir. İşyerinde 21-30 arası kişiyle çalışan elektrik mesleğinden öğrenci hiç yoktur. İşyerinde 21-30 arası kişiyle çalışanların % 86'sı kuyumculuk mesleğindeki öğrencilerdir. İşyerinde 41-50 arası kişiyle çalışanların tamamı elektrik mesleğindeki öğrencilerdir. Kuaför ve kuyumculuk mesleğinden hiçbir öğrencinin işyerinde 41-50 kişi arası kişi yoktur. Kuaför mesleğindeki öğrencilerin hiçbirinin işyerinde 51 ve üstü çalışan kişi yoktur. İşyerinde 51 ve üstü kişi çalışanların % 74'ü kuyumculuk mesleğindendir.

Tablo 15. İş yerindeki diğer çırakların işten çıkarma tehdidi

Meslek	Benim için geçerli değil		Bazen		Sık sık		Toplam	
	n	%	n	%	n	%	n	%
Kuaför	17	36	2	100	0	0	19	37
Elektrik	4	9	0	0	0	0	4	8
Kuyumculuk	26	55	0	0	2	100	28	55
Toplam	47	100	2	100	2	100	51	100

İşyerinde diğer çıraklar tarafından işten çıkarmayla tehdit edilmeyenlerin % 55'i kuyumculuk mesleğindeki öğrencilerdir. İşyerinde diğer çıraklar tarafından işten çıkarmayla ilgili bazen tehdit edilenlerin tamamı kuaför mesleğindeki öğrencilerdir. Elektrik ve kuyumculuk mesleğinden, işyerinde diğer çıraklar tarafından işten çıkarmayla ilgili bazen tehdit edilen hiçbir öğrenci yoktur. İşyerinde diğer çıraklar tarafından sık sık işten çıkarmayla ilgili tehdit edilenlerin tamamı kuyumculuk mesleğindeki öğrencilerdir. Kuaför ve elektrik mesleğinden, işyerinde diğer çıraklar tarafından sık sık tehdit edilen hiçbir öğrenci yoktur.

Tablo 16. İş yerinde diğer çırakların öfke yansıması

Meslek	Benim için geçerli değil		Bazen		Toplam	
	n	%	n	%	n	%
Kuaför	16	36	4	66	20	39
Elektrik	4	9	1	17	5	10
Kuyumculuk	25	55	1	17	26	51
Toplam	45	100	6	100	51	100

İşyerlerinde diğer çıraklardan öfke görmeyenlerin % 55'i kuyumculuk, mesleğindeki öğrencilerdir. İşyerlerinde diğer çıraklardan bazen öfke görenlerin % 66'sı kuaför mesleğindeki öğrencilerdir.

Tablo 17. İş yerinde diğer çırakların zorlayıcı işler yaptırması

Meslek	Benim için geçerli değil		Bazen		Sık Sık		Toplam	
	n	%	n	%	n	%	n	%
Kuaför	16	36	3	100	1	50	20	41
Elektrik	4	10	0	0	0	0	4	8
Kuyumculuk	24	54	0	0	1	50	25	51
Toplam	44	100	3	100	2	100	49	100

İşyerlerinde diğer çıraklar tarafından zorlayıcı işlere maruz kalmayanların % 54'ü kuyumculuk mesleğindendir. İşyerlerinde diğer çıraklar tarafından bazen zorlayıcı işlere maruz kalanların tamamı kuaför mesleğindeki öğrencilerdir. Elektrik ve kuyumculuk mesleğinden, işyerlerinde diğer çıraklar tarafından bazen zorlayıcı işlere

maruz kalan hiçbir öğrenci yoktur. İşyerlerinde diğer çıraklar tarafından sık sık zorlayıcı işlere maruz kalan öğrencilerin yarısı kuaför diğer yarısı kuyumculuk mesleğindeki öğrencilerdir. Elektrik mesleğinden işyerinde diğer çıraklar tarafından sık sık zorlayıcı işlere maruz kalan öğrenci hiç yoktur.

Tablo 18. Kalfanın, öğrencinin kaybetmediği/kırmadığı eşyaların parasını kesmesi

Meslek	Benim için geçerli değil		Bazen		Sık Sık		Toplam	
	n	%	n	%	n	%	n	%
Kuaför	16	33	5	71	0	0	21	36
Elektrik	6	12	2	29	2	100	10	17
Kuyumculuk	27	55	0	0	0	0	27	47
Toplam	49	100	7	100	2	100	58	100

İşyerinde kalfanın, kaybetmediği/kırmadığı eşyaların parasını sık sık kestiği öğrencilerin tamamı elektrik mesleğindendir. İşyerinde kalfanın kaybetmediği/kırmadığı eşyaların parasını bazen kestiği öğrencilerin % 71'i, kuaför mesleğindendir.

Tablo 19. Diğer çırakların öğrenciye aşağılayıcı sıfatlarla seslenmesi

Meslek	Benim için geçerli değil		Sık sık		Toplam	
	n	%	n	%	n	%
Kuaför	7	22	3	75	10	28
Elektrik	4	12	0	0	4	11
Kuyumculuk	21	66	1	25	22	61
Toplam	32	100	4	100	36	100

İşyerinde, diğer çırakların sık sık aşağılayıcı sıfatlarla seslendiği elektrik mesleğinden hiçbir öğrenci yoktur. İşyerinde, diğer çırakların sık sık aşağılayıcı sıfatlarla seslendiği öğrencilerin % 75'i kuaför mesleğindendir.

Tablo 20. Kalfanın öğrenciye verdiği işi yapmadığında azarlaması

Meslek	Benim için geçerli değil		Bazen		Sık Sık		Toplam	
	n	%	n	%	n	%	n	%
Kuaför	11	33	0	0	1	25	12	28
Elektrik	3	9	1	17	3	75	7	16
Kuyumculuk	19	58	5	83	0	0	24	56
Toplam	33	100	6	100	4	100	43	100

İşyerinde kalfanın, verdiği işi yapmadığında bazen azarladığı öğrencilerin % 83'ü kuyumculuk mesleğindendir. İşyerinde kalfanın, verdiği işi yapmadığında bazen azarladığı kuaför mesleğinden hiçbir öğrenci yoktur. İşyerinde kalfanın, verdiği işi yapmadığında sık sık azarladığı öğrencilerin % 75'i elektrik mesleğindendir. İşyerinde kalfanın, verdiği işi yapmadığında sık sık azarladığı kuyumculuk mesleğinden hiçbir öğrenci yoktur.

Tablo 21. Diğer çırakların öğrenciye verdiği işi yapmadığında azarlaması

Meslek	Benim için geçerli değil		Bazen		Sık Sık		Toplam	
	n	%	n	%	n	%	n	%
Kuaför	7	22	0	0	3	75	10	27
Elektrik	3	10	0	0	1	25	4	11
Kuyumculuk	21	68	2	100	0	0	23	62
Toplam	31	100	2	100	4	100	37	100

İşyerinde diğer çırakların, verdiği işi yapmadığında bazen azarladığı öğrencilerin tamamı kuyumculuk mesleğindendir. İşyerinde diğer çırakların, verdiği işi yapmadığında bazen azarladığı kuaför ve elektrik mesleğinden hiçbir öğrenci yoktur. İşyerinde diğer çırakların, verdiği işi yapmadığında sık sık azarladığı öğrencilerin % 75'i, kuaför mesleğindendir. İşyerinde diğer çırakların, verdiği işi yapmadığında sık sık azarladığı kuyumculuk mesleğinden hiçbir öğrenci yoktur.

Tablo 22. Diğer çırakların öğrenciye istemediği lakaplar takması

Meslek	Benim için geçerli değil		Sık Sık		Toplam	
	n	%	n	%	n	%
Kuaför	7	23	2	50	9	26
Elektrik	2	6	1	25	3	9
Kuyumculuk	22	71	1	25	23	65
Toplam	31	100	4	100	35	100

İşyerinde diğer çırakların, sık sık istenmeyen lakaplar taktığı öğrencilerin yarısı kuaför mesleğindendir.

Tablo 23. Patron/ustanın öğrenciye özel işlerini yaptırması (Arabasını yıkamak, çayını getirmek, alışverişini yapmak gibi)

Yaş grubu	Benim için geçerli değil		Bazen		Sık sık		Toplam	
	n	%	n	%	n	%	n	%
15 - 16	8	16	2	22	9	64	19	26
17 - 18	41	84	7	78	5	36	53	74
Toplam	49	100	9	100	14	100	72	100

İşyerinde patronun/ustanın, özel işlerini (Arabasını yıkamak, çayını getirmek, alışverişini yapmak gibi) bazen yaptırdığı öğrencilerin % 78'i 17-18 yaş grubundadır. İşyerinde patronun/ustanın, özel işlerini (Arabasını yıkamak, çayını getirmek, alışverişini yapmak gibi) sık sık yaptırdığı öğrencilerin % 64'ü 15-16 yaş grubundadır.

Tablo 24. Patron/ustanın öğrencinin istemediği şekilde vücudunun bazı bölgelerine dokunması

Yaş grubu	Benim için geçerli değil		Bazen		Sık sık		Toplam	
	n	%	n	%	n	%	n	%
15 - 16	11	19	6	100	1	33	18	26
17 - 18	48	81	0	0	2	67	50	74
Toplam	59	100	6	100	3	100	68	100

İşyerinde patronun/ustanın, istemediği şekilde bazen vücudunun bazı bölgelerine dokunduğu öğrencilerin tamamı 15-16 yaş grubundadır. İşyerinde patronun/ustanın,

istemediği şekilde sık sık vücudunun bazı bölgelerine dokunduğu öğrencilerin % 67'si 17-18 yaş grubundadır.

Tablo 25. Diğer çırakların izin vermemesinden öğrencinin doktora gidememesi

Meslek	Benim için geçerli değil		Bazen		Sık Sık		Toplam	
	n	%	n	%	n	%	n	%
Kuaför	7	21	2	100	0	0	9	25
Elektrik	4	12	0	0	0	0	4	11
Kuyumculuk	22	67	0	0	1	100	23	64
Toplam	33	100	2	100	1	100	36	100

İşyerinde diğer çırakların, bazen izin vermemesine dayalı olarak doktora gidemeyen öğrencilerin tamamı kuaför mesleğindendir. İşyerinde diğer çırakların, sık sık izin vermemesine dayalı olarak doktora gidemeyen öğrencilerin tamamı kuyumculuk mesleğindendir. İşyerinde diğer çırakların, bazen izin vermemesine dayalı olarak doktora gidemeyen, elektrik ve kuyumculuk mesleğinden hiçbir öğrenci yoktur. İşyerinde diğer çırakların, sık sık izin vermemesine dayalı olarak doktora gidemeyen, kuaför ve elektrik mesleğinden hiçbir öğrenci yoktur.

Tablo 26. Diğer çırakların öğrenciye tekme atması/yumrukla veya sopayla dövmesi

Meslek	Benim için geçerli değil		Toplam	
	n	%	n	%
Kuaför	10	28	10	28
Elektrik	3	8	3	8
Kuyumculuk	23	64	23	64
Toplam	36	100	36	100

İşyerinde diğer çırakların, tekme attığı/yumrukla veya sopayla dövdüğü kuaför, elektrik ve kuyumculuk mesleğinden hiçbir öğrenci yoktur.

Tablo 27. Usta/Patronun cinsiyeti

Cinsiyet	Erkek		Kadın		Toplam	
	n	%	n	%	n	%
Erkek	84	95	2	40	86	92
Kadın	4	5	3	60	7	8
Toplam	88	100	5	100	93	100

İşyerinde ustası/patronu erkek olan öğrencilerin % 95'inin cinsiyeti erkektir. İşyerinde ustası/patronu kadın olan öğrencilerin % 60'ının cinsiyeti kadındır.

Tablo 28. Usta/patronunun cinsiyeti

Meslek	Erkek		Kadın		Toplam	
	n	%	n	%	n	%
Kuaför	27	31	5	100	32	34
Elektrik	23	26	0	0	23	25
Kuyumculuk	38	43	0	0	38	41
Toplam	88	100	5	100	93	100

İşyerinde patron/ustası kadın olan öğrencilerin tamamı kuaför mesleğindendir. İşyerinde ustası/patronu erkek olan öğrencilerin % 43'ü kuyumculuk, % 31'i kuaför ve % 26'sı elektrik mesleğindendir.

Tablo 29. Öğrencinin çalışma ücretini alma biçimi

Meslek	Günlük		Haftalık		Aylık		Toplam	
	n	%	n	%	n	%	n	%
Kuaför	1	50	20	57	13	23	34	36
Elektrik	1	50	8	23	13	23	22	24
Kuyumculuk	0	0	7	20	30	54	37	40
Toplam	2	100	35	100	56	100	93	100

İşyerinde çalışma ücretini, günlük olarak alan öğrencilerin yarısı kuaför diğer yarısı elektrik mesleğindendir. İşyerinde çalışma ücretini, günlük olarak alan kuyumculuk mesleğinden hiçbir öğrenci yoktur. İşyerinde çalışma ücretini, haftalık

olarak alan öğrencilerin % 57'si kuaför mesleğindendir. İşyerinde çalışma ücretini, aylık olarak alan öğrencilerin % 54'ü kuyumculuk mesleğindendir.

Tablo 30. İş yerinde kalfanın, öğrenciye gücünü aşan işler yaptırması

Meslek	Benim için geçerli değil		Bazen		Sık sık		Toplam	
	n	%	n	%	n	%	n	%
Kuaför	13	32	6	60	1	33	20	37
Elektrik	6	15	0	0	2	67	8	15
Kuyumculuk	22	53	4	40	0	0	26	48
Toplam	41	100	10	100	3	100	54	100

İşyerinde kalfanın, bazen gücünü aşan işler yaptırdığı öğrencilerin % 60'ı kuaför, % 40'ı kuyumculuk mesleğindendir. İşyerinde kalfanın, bazen gücünü aşan işler yaptırdığı elektrik mesleğinden hiçbir öğrenci yoktur. İşyerinde kalfanın, sık sık gücünü aşan işler yaptırdığı kuyumculuk mesleğinden hiçbir öğrenci yoktur. İşyerinde kalfanın, sık sık gücünü aşan işler yaptırdığı öğrencilerin % 67'si elektrik, % 33'ü kuaför mesleğindendir.

Tablo 31. İş yerinde patron/ustanın, öğrenciye daha çok çalışması için baskı yapması

Meslek	Benim için geçerli değil		Bazen		Sık sık		Toplam	
	n	%	n	%	n	%	n	%
Kuaför	18	37	6	29	6	86	30	39
Elektrik	13	26	3	14	1	14	17	22
Kuyumculuk	18	37	12	57	0	0	30	39
Toplam	49	100	21	100	7	100	77	100

İşyerinde patron/ustanın, daha çok çalışması için bazen baskı yaptığı öğrencilerin % 57'si kuyumculuk, % 29'u kuaför ve % 14'ü elektrik mesleğindendir. İşyerinde patro/ustanın, daha çok çalışması için sık sık baskı yaptığı öğrencilerin % 86'sı kuaför, % 14'ü elektrik mesleğindendir. İşyerinde patron/ustanın, daha çok çalışması için sık sık baskı yaptığı öğrencilerden hiçbiri kuyumculuk mesleğinden değildir.

Tablo 32. İş yerinde kalfanın, öğrenciye özel işlerini yaptırması

Meslek	Benim için geçerli değil		Bazen		Sık sık		Toplam	
	n	%	n	%	n	%	n	%
Kuaför	9	29	2	25	1	20	12	27
Elektrik	2	6	4	50	1	20	7	16
Kuyumculuk	20	65	2	25	3	60	25	57
Toplam	31	100	8	100	5	100	44	100

İşyerinde kalfanın, bazen özel işlerini yaptırdığı öğrencilerin yarısı elektrik mesleğindendir. İşyerinde kalfanın, sık sık özel işlerini yaptırdığı öğrencilerin % 60'ı kuyumculuk mesleğindendir.

Tablo 33. İş yerinde diğer çırakların, öğrenciye özel işlerini yaptırması

Meslek	Benim için geçerli değil		Bazen		Sık sık		Toplam	
	n	%	n	%	n	%	n	%
Kuaför	7	23	0	0	3	60	10	35
Elektrik	3	10	0	0	0	0	3	24
Kuyumculuk	20	67	1	100	2	40	23	41
Toplam	30	100	1	100	5	100	36	100

İşyerinde diğer çırakların, bazen özel işlerini yaptırdığı öğrencilerin tamamı kuyumculuk mesleğindendir. İşyerinde diğer çırakların, bazen özel işlerini yaptırdığı öğrencilerin hiçbiri kuaför ve elektrik mesleğinden değildir. İşyerinde diğer çırakların, sık sık özel işlerini yaptırdığı öğrencilerin hiçbiri elektrik mesleğinden değildir. İşyerinde diğer çırakların, sık sık özel işlerini yaptırdığı öğrencilerin % 60'ı kuaför, % 40'ı kuyumculuk mesleğindendir.

Tablo 34. İş yerinde kalfanın, öğrenciye aşağılayıcı sıfatlarla seslenmesi

Meslek	Benim için geçerli değil		Bazen		Sık sık		Toplam	
	n	%	n	%	n	%	n	%
Kuaför	10	28	1	20	1	33	12	27
Elektrik	3	8	2	40	2	67	7	16
Kuyumculuk	23	64	2	40	0	0	25	57
Toplam	36	100	5	100	3	100	44	100

İşyerinde kalfanın, bazen aşağılayıcı sıfatlarla seslendiği öğrencilerin % 40'ı elektrik, diğer % 40'ı kuyumculuk ve % 20'si kuaför mesleğindendir. İşyerinde kalfanın, sık sık aşağılayıcı sıfatlarla seslendiği öğrencilerden hiçbiri kuyumculuk mesleğinden değildir. İşyerinde kalfanın, sık sık aşağılayıcı sıfatlarla seslendiği öğrencilerin % 67'si elektrik, % 33'ü kuaför mesleğindendir.

Tablo 35. İş yerinde kalfanın izin vermemesinden kaynaklı öğrencinin doktora gidememesi

Meslek	Benim için geçerli değil		Bazen		Toplam	
	n	%	n	%	n	%
Kuaför	10	28	1	14	11	25
Elektrik	6	17	1	14	7	16
Kuyumculuk	20	55	5	72	25	59
Toplam	36	100	7	100	43	100

İşyerinde kalfanın, bazen izin vermemesinden kaynaklı doktora gidemeyen öğrencilerin % 72'si kuyumculuk, % 14'ü elektrik diğer %14'ü kuaför mesleğindendir.

Tablo 36. İş yerinde diğer çırakların öğrenciye küfretmesi

Meslek	Benim için geçerli değil		Bazen		Sık sık		Toplam	
	n	%	n	%	n	%	n	%
Kuaför	10	29	0	0	0	0	10	35
Elektrik	3	9	0	0	0	0	3	24
Kuyumculuk	21	62	1	100	1	100	23	41
Toplam	34	100	1	100	1	100	36	100

İşyerinde diğer çırakların, bazen küfrettiği öğrencilerin tamamı kuyumculuk mesleğindendir. İşyerinde diğer çırakların, bazen küfrettiği öğrencilerden hiçbiri kuaför ve elektrik mesleğinden değildir. İşyerinde diğer çırakların, sık sık küfrettiği öğrencilerin tamamı kuyumculuk mesleğindendir. İşyerinde diğer çırakların, sık sık küfrettiği öğrencilerden hiçbiri kuaför ve elektrik mesleğinden değildir.

Tablo 37. İş yerinde kalfanın, öğrenci hata yaptığında ona tokat atması

Meslek	Benim için geçerli değil		Bazen		Sık sık		Toplam	
	n	%	n	%	n	%	n	%
Kuaför	11	30	0	0	1	33	12	29
Elektrik	4	11	0	0	2	67	6	15
Kuyumculuk	22	59	1	100	0	0	23	56
Toplam	37	100	1	100	3	100	41	100

İşyerinde kalfanın, bazen hata yaptığında tokat attığı öğrencilerin tamamı kuyumculuk mesleğindendir. İşyerinde kalfanın, bazen hata yaptığında tokat attığı öğrencilerden hiçbiri elektrik ve kuaför mesleğinden değildir. İşyerinde kalfanın, sık sık hata yaptığında tokat attığı öğrencilerden hiçbiri kuyumculuk mesleğinden değildir. İşyerinde kalfanın, sık sık hata yaptığında tokat attığı öğrencilerin % 67'si elektrik, % 33'ü kuaför mesleğindendir.

Tablo 38. İş yerinde diğer çırakların öğrenci hata yaptığında ona tokat atması

Meslek	Benim için geçerli değil		Bazen		Toplam	
	n	%	n	%	n	%
Kuaför	10	29	0	0	10	28
Elektrik	3	9	0	0	3	9
Kuyumculuk	21	62	1	100	22	63
Toplam	34	100	1	100	35	100

İşyerinde diğer çırakların, bazen hata yaptığında tokat attığı öğrencilerin tamamı kuyumculuk mesleğindendir. İşyerinde diğer çırakların, bazen hata yaptığında tokat attığı öğrencilerin hiçbiri kuaför ve elektrik mesleğinden değildir.

Tablo 39. İş yerinde diğer çırakların, öğrenciyi utandıran şeyler söylemesi

Meslek	Benim için geçerli değil		Bazen		Sık sık		Toplam	
	n	%	n	%	n	%	n	%
Kuaför	8	25	0	0	2	67	10	35
Elektrik	3	9	0	0	0	0	3	24
Kuyumculuk	21	66	1	100	1	33	23	41
Toplam	32	100	1	100	3	100	36	100

İşyerinde diğer çırakların, bazen utandıran şeyler söylediği öğrencilerin tamamı kuyumculuk mesleğindendir. İşyerinde diğer çırakların, bazen utandıran şeyler söylediği öğrencilerin hiçbiri kuaför ve elektrik mesleğinden değildir. İşyerinde diğer çırakların, sık sık utandıran şeyler söylediği öğrencilerin hiçbiri elektrik mesleğinden değildir. İşyerinde diğer çırakların, sık sık utandıran şeyler söylediği öğrencilerin % 67'si kuaför, % 33'ü kuyumculuk mesleğindendir.

Tablo 40. İş yerinde müşterinin, öğrencinin istemediği şekilde vücudunun bazı bölgelerine dokunması

Meslek	Benim için geçerli değil		Bazen		Toplam	
	n	%	n	%	n	%
Kuaför	7	22	1	50	8	23
Elektrik	4	12	1	50	5	15
Kuyumculuk	21	66	0	0	21	62
Toplam	32	100	2	100	34	100

İşyerinde müşterinin, bazen istemediği şekilde vücudunun bazı bölgelerine dokunduğu öğrencilerin hiçbiri kuyumculuk mesleğinden değildir. İşyerinde müşterinin, bazen istemediği şekilde vücudunun bazı bölgelerine dokunduğu öğrencilerin yarısı kuaför diğer yarısı da elektrik mesleğindendir.

Tablo 41. İzin kullanabilme durumu

Cinsiyet	Haftalık izin		Bayram izni		Yıllık izin		Toplam	
	n	%	n	%	n	%	n	%
Erkek	26	81	28	97	25	100	79	92
Kadın	6	19	1	3	0	0	7	8
Toplam	32	100	29	100	25	100	86	100

Yıllık izin kullanan öğrencilerin tamamı erkektir. Yıllık izin kullanan kadın öğrenci hiç yoktur. Bayram izni kullanan öğrencilerin % 97'si erkektir, % 3'ü kadındır. Haftalık izin kullanan öğrencilerin % 81'i erkektir, % 19'u kadındır.

Tablo 42. Öğrencinin hastalık ve kazalara karşı usta/patronu tarafından bilgilendirilme durumu

Cinsiyet	Var		Yok		Toplam	
	n	%	n	%	n	%
Erkek	78	96	11	73	89	93
Kadın	3	4	4	27	7	7
Toplam	81	100	15	100	96	100

Erkek öğrencilerin % 96'sı işyerlerinde ustası/patron tarafından hastalık ve kazalara karşı bilgilendirilmiştir.

4.3. ÇOCUKLUK ÇAĞI KÖTÜYE KULLANIMLA İLGİLİ OLANLAR

Tablo 43. Öğrencinin, kendi vücuduna isteyerek zarar vermesi

Cinsiyet	Kollarınızı ya da vücudunuzun diğer yerlerini kesme ya da çizme		Sigara ya da diğer yollarla yakma		Saçlarınızı yolma		Başınızı, yumruğunuzu ya da diğer beden parçalarınızı şiddetle sert yerlere vurma		Toplam	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
Erkek	3	100	1	50	0	0	4	100	8	80
Kadın	0	0	1	50	1	100	0	0	2	20
Toplam	3	100	2	100	1	100	4	100	10	100

Kollarını ya da vücudunun diğer yerlerini keserek ya da çizerek kendine zarar veren öğrencilerin tamamı erkektir. Sigara ya da diğer yollarla kendini yakıp kendine zarar veren öğrencilerin yarısı kadın diğer yarısı erkektir. Saçlarını yolup kendine zarar veren öğrencilerin tamamı kadındır. Başını, yumruğunu ve diğer beden parçalarını şiddetle sert yerlere vurup kendine zarar veren öğrencilerin tamamı erkektir.

Tablo 44. Geçmişte biri tarafından dövülme durumu

Yaş	Var		Yok		Toplam	
	n	%	n	%	n	%
15-16	6	38	5	63	11	46
16-17	10	62	3	37	13	54
Toplam	16	100	8	100	24	100

16-17 yaş grubundaki öğrencilerin % 62'si geçmişinde biri tarafından dövülmüştür. 15-16 yaş grubundaki öğrencilerin % 38'i, geçmişinde biri tarafından dövülmüştür.

Tablo 45. 18 yaş öncesi fiziksel ihmal (beslenme, güvenlik, eğitim, tıbbi bakım, evden kovulma, eve kabul edilmeme)

Yaş	Var		Yok		Toplam	
	n	%	n	%	n	%
15-16	4	57	10	17	14	21
16-17	3	43	48	83	51	79
Toplam	7	100	58	100	65	100

16-17 yaş grubundaki öğrencilerin % 43'ü; 15-16 yaş grubundaki öğrencilerin % 57'si 18 yaş öncesinde fiziksel ihmale uğramıştır.

Tablo 46. 18 yaş öncesi duygusal ihmal (sevgi, destek, ilgi görememe)

Yaş	Var		Yok		Toplam	
	n	%	n	%	n	%
15-16	7	41	7	15	14	21
16-17	10	59	41	85	51	79
Toplam	17	100	48	100	65	100

16-17 yaş grubundaki öğrencilerin % 59'unda; 15-16 yaş grubundaki öğrencilerin % 41'inde 18 yaş öncesi maruz kaldıkları duygusal ihmal vardır.

Tablo 47. İntihar girişiminde bulunma biçimi

Cinsiyet	Kesici bir alet ile		Yüksekten atlama		Diğer		İlaç alma-Yüksekten atlama		Toplam	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
Erkek	2	100	0	0	1	100	1	100	4	80
Kadın	0	0	1	100	0	0	0	0	1	20
Toplam	2	100	1	100	1	100	1	100	5	100

Kesici bir aletle, ilaç alarak-yüksekten atlayarak intihar girişiminde bulunanların tamamı erkektir. Sadece yüksekten atlayarak intihar girişiminde bulunanların tamamı kadındır.

4.4. AİLEYLE İLGİLİ OLANLAR

Tablo 48. Öğrenci ailesinin İstanbul dışından göçü

Meslek	Var		Yok		Toplam	
	n	%	n	%	n	%
Kuaför	9	30	24	38	33	35
Elektrik	11	37	9	14	20	21
Kuyumculuk	10	33	30	48	40	44
Toplam	30	100	63	100	93	100

Ailesi, İstanbul dışından göçen öğrencilerin % 37'si elektrik, % 33'ü kuyumculuk ve % 30'u kuaför mesleğindendir.

Tablo 49. Öğrenci ailesinin, üniversite eğitime devam görüşü

Meslek	Var		Yok		Toplam	
	n	%	n	%	n	%
Kuaför	22	38	9	45	31	40
Elektrik	9	16	7	35	16	20
Kuyumculuk	27	46	4	20	31	40
Toplam	58	100	20	100	78	100

Ailesinin, üniversite eğitime devam etmesini istediği öğrencilerin % 46'sı kuyumculuk, % 38'i kuaför, % 16'sı elektrik mesleğindendir.

Tablo 50. Ailenin borç durumu (Aile büyüklerine, esnafa, bankaya...)

Yaş	Var		Yok		Toplam	
	n	%	n	%	n	%
16-17	12	20	13	41	25	27
17-18	49	80	19	59	68	73
Toplam	61	100	32	100	93	100

Ailesi, borçlu olan öğrencilerin % 80'i, 17-18 yaş grubunda, % 20'si 16-17 yaş grubundadır.

Tablo 51. Baba mesleği

Cinsiyet	Ulaşım		Sağlık		Hizmet		Ticaret		Toplam	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
Erkek	11	100	0	0	7	88	10	91	28	90
Kadın	0	0	1	100	1	12	1	9	3	10
Toplam	11	100	1	100	8	100	11	100	31	100

Erkek öğrencilerin % 100'nün babasının mesleği ulaşım sektörüyle ilgilidir. Kadın öğrencilerin % 100'ünün babasının mesleği sağlık sektörüyle ilgilidir. Babasının mesleği hizmet sektöründe olan öğrencilerin % 88'i erkektir. Babasının mesleği ticaret sektöründe olan öğrencilerin % 91'i erkektir.

Tablo 52. Anne mesleği

Cinsiyet	Ev hanımı		Esnaf		Memur		Evlere temizliğe gidiyor		İşçi		Diğer		Toplam	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
Erkek	65	92	0	0	1	100	1	100	11	100	3	100	81	92
Kadın	6	8	1	100	0	0	0	0	0	0	0	0	7	8
Toplam	71	100	1	100	1	100	1	100	11	100	3	100	88	100

Erkek öğrencilerin % 92'sinin annelerinin mesleği, kadın öğrencilerin % 8'in annelerinin mesleği ev hanımlığıdır. Annesinin mesleği esnaflık olan öğrencilerin tamamı kadındır. Annesinin mesleği memurluk olan öğrencilerin tamamı erkektir. Annesinin mesleği evlere gitmek olan öğrencilerin tamamı erkektir. Annesinin mesleği işçi olan öğrencilerin tamamı erkektir.

4.5. SON 6 AYLIK DURUMLA İLGİLİ OLANLAR

Tablo 53. Huzursuzluk, yerinde duramama

Yaş	Doğru değil		Kısmen doğru		Kesinlikle doğru		Toplam	
	n	%	n	%	n	%	n	%
15-16	5	38	5	13	9	26	19	22
16-17	8	62	33	87	26	74	67	78
Toplam	13	100	38	100	35	100	86	100

17-18 yaş grubundaki öğrencilerin % 74'ünde, 15-16 yaş grubundaki öğrencilerin % 26'sında kesinlikle huzursuzluk, yerinde duramama vardır.

Tablo 54. Çok fazla baş ağrım, karın ağrım ya da bulantım olur

Yaş	Doğru değil		Kısmen doğru		Kesinlikle doğru		Toplam	
	n	%	n	%	n	%	n	%
15-16	13	27	2	7	3	30	18	21
16-17	35	73	26	93	7	70	68	79
Toplam	48	100	28	100	10	100	86	100

16-17 yaş grubundaki öğrencilerin % 70'inde, 15-16 yaş grubundaki öğrencilerin % 30'unda kesinlikle bedensel (somatik) yakınmalar vardır.

Tablo 55. Genellikle kendi başımayım. Genelde yalnız oynarım ya da başkalarıyla birlikte olmaktan kaçınırım

Yaş	Doğru değil		Kısmen doğru		Kesinlikle doğru		Toplam	
	n	%	n	%	n	%	n	%
15-16	5	38	12	29	2	6	19	22
16-17	8	62	30	71	29	94	67	78
Toplam	13	100	42	100	31	100	86	100

16-17 yaş grubundaki öğrencilerin % 94'ünde kesinlikle asosyallik vardır.

Tablo 56. Pek çok korkum var. Kolayca ürkerim

Cinsiyet	Doğru değil		Kısmen doğru		Kesinlikle doğru		Toplam	
	n	%	n	%	n	%	n	%
Erkek	54	98	17	81	7	78	78	92
Kadın	1	2	4	19	2	22	7	8
Toplam	55	100	21	100	9	100	85	100

Erkek öğrencilerin % 78’inde, kadın öğrencilerin % 22’sinde kesinlikle pek çok korku ve kolayca ürkme vardır.

5. TARTIŞMA

Çocuk işçiliği, yoksullukla ve çocuk istismarıyla bağlantılı olan önemli bir halk sağlığı sorunudur. Yalnızca çocuğu ilgilendirmeyip, onun ailesini de doğrudan etkileyen bir yönü vardır. Bunun yanında, işçi olarak çalıştığı dönemde, istismara, ihmale, duygusal ve fiziksel örselenmlere maruz kalan çocuk gençlik ve yetişkinlik evresine de psikopatolojik durumlarla geçecektir. Çocuk işçiye, yaşamını kaliteli kılması için yeterli destek verilmediğinde, otomatik olarak hasta adayı bir yetişkin karşımıza çıkacaktır. Bu hasta adayı, çözüm için, ruhsal tedavi birimlerine, dahiliye, fiziksel tıp, nöroloji, sosyal hizmet birimlerine başvurmaya da aday olabilecektir. Böyle bir olgu, nicel olarak çok olduğunda halk sağlığı gündemi karşımıza çıkacaktır. Ayrıca, toplum için en önemli hastalığın ne olduğunu anlamak için sosyal tıbbın önemli kuramcısı Alfred Grotjhan'ın (1869-1931) sözüne bakmakta yarar vardır "En çok öldüren, en çok sakat bırakan ve en sık görülen hastalıklar toplum için en önemli hastalıklardır."⁸⁸ Bu bağlamda, çocuk işçiliği, kazalar ve maruziyetler göz önüne alındığında, halk sağlığında gündem olmaya devam edecektir. Tez çalışmasında da görüldüğü üzere, çocuk işçinin ailevi durumları, göç, gelir, eğitim, yaşam yeri, anne-baba ilişkisi, iş yerindeki ruhsal, sosyal, fiziksel ortam, istismar olasılığı sürekli olarak denetlenmelidir. Olası bir riskte anında müdahale edilmesi, yıllar sonra ortaya çıkacak bir halk sağlığı sorununu azaltabilecektir. Bunun yanında, çocuk işçilerin ailesinde borçluluk durumu açıkça görülmektedir. T.C. Hazine ve Maliye Bakanlığı'nın 2018 borç göstergeleriyle karşılaştırıldığında ülkede % 28.4 olarak borç göstergesi vardır. Çocuk işçilerin ailesindeki borçluluk oranı ise bunun 2.8 katıdır.⁸⁹ (Hazine ve Maliye Bakanlığı Sunumu. S.4). Sonuç olarak, tez çalışması çocuk işçiliği sorununun büyüklüğünü ortaya çıkarmak için planlanmış tanımlayıcı bir çalışmadır ve alanda çalışan ve çalışmaya aday uzmanlara sunulmaktadır.

KAYNAKLAR

1. Erkan. T. Editör. *Çocuk ve Şiddet Çalıştayı*. İstanbul Tabip Odası. 2009
2. *The End Of Child Labour: Within Reach*. S.6. Global Report under the Follow-up to the ILO Declaration on Fundamental Principles and Rights at Work 2006, International Labour Office, Geneva
3. Yıldız. Ö. (2006). *Türkiye'de Çocuk İşçi Sorununun Toplumsal Görünümü*. Journal of Qafqaz University, Sayı 18, 134-139
4. *Child labour and school attendance*. Friedrich Huebler. UNICEF. 2008.
5. International Trade Union Confederation (2008). *Child Labour. Mini Action Guide*.
6. International Labour Office (2011). *Handbook of Hazardous Child Labour*.
7. Cigno, A., Rosati, F. C., Tzannatos, Z. *Child Labor Handbook. Social Protection Discussion Paper Series*. May 2002. Social Protection Unit. Social Protection Unit. The World Bank
8. *Eliminating the worst forms of child labour. A practical guide to ILO Convention*. No. 182. Handbook For Parliamentarians. No. 3, 2002
9. BAKIR. Y. E. *Türkiye'de Çocuk İşçiliği Sorununda Toplumsal Bilinç Düzeyinin Ölçülmesi*. Tezsiz Yüksek Lisans Dönem Projesi. S.15. Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İnsan Kaynakları Yönetimi ve Kariyer Danışmanlığı ABD. Ankara. 2008

10. *Project For The Elimination of Worst Forms of Child Labour in Selected Industries in İzmir*. Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı (ÇSGB. Ankara. 2005. s. 3.
11. *Dışlanan ve Görülmeyen Dünya Çocuklarının Durumu*. UNICEF Yayınları. 2006. Ankara.
12. http://www.ilo.org/ankara/conventions-ratified-by-turkey/WCMS_377287/lang--tr/index.htm
13. BAKIR. Y. E. *Türkiye’de Çocuk İşçiliği Sorununda Toplumsal Bilinç Düzeyinin Ölçülmesi*. Tezsiz Yüksek Lisans Dönem Projesi. S.19. Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İnsan Kaynakları Yönetimi ve Kariyer Danışmanlığı ABD. Ankara. 2008
14. OKUMUŞ. E. *Sokak Çocuklarının Sosyolojisi-Diyarbakır Örneği*. Dinbilimleri Akademik Araştırma Dergisi, IX (2009), sayı: 1. S.19.
15. OKUMUŞ. E. *Sokak Çocuklarının Sosyolojisi-Diyarbakır Örneği*. Dinbilimleri Akademik Araştırma Dergisi, IX (2009), sayı: 1. S.14.
16. https://www.unicef.org/turkey/pr_2010/pdf/CRC_General_Comment_No.7.pdf
17. AYDIN. F. *Avrupa Sosyal Şartı*. Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı. Yayın No: 06. Ankara. 2014
18. <http://m.ecalisanlar.net/trimci-ve-atesci-sifatiyla-gemilerde-ise-alinacaklarin-asgari-yasinin-tespiti-hakkinda-15-sayili-sozlesme-9405.html>

19. http://www.ilo.org/ankara/conventions-ratified-by-turkey/WCMS_377248/lang--tr/index.htm
20. http://www.ilo.org/ankara/conventions-ratified-by-turkey/WCMS_377251/lang--tr/index.htm
21. http://www.ilo.org/ankara/conventions-ratified-by-turkey/WCMS_377252/lang--tr/index.htm
22. http://www.ilo.org/ankara/conventions-ratified-by-turkey/WCMS_377258/lang--tr/index.htm
23. http://www.ilo.org/ankara/conventions-ratified-by-turkey/WCMS_377274/lang--tr/index.htm
24. http://www.ilo.org/ankara/conventions-ratified-by-turkey/WCMS_377280/lang--tr/index.htm
25. http://www.ilo.org/ankara/conventions-ratified-by-turkey/WCMS_377281/lang--tr/index.htm
26. http://www.ilo.org/ankara/conventions-ratified-by-turkey/WCMS_377287/lang--tr/index.htm
27. http://www.ilo.org/ankara/conventions-ratified-by-turkey/WCMS_377311/lang--tr/index.htm
28. <http://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.4857.pdf>
29. <http://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.3.1593.pdf>

30. <http://mevzuat.meb.gov.tr/html/3.html>
31. <http://mevzuat.meb.gov.tr/html/24.html>
32. <http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2004/04/20040406.htm#3>
33. <http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2004/04/20040406.htm#3>
34. <http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2004/04/20040406.htm>
35. <http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2004/04/20040406.htm>
36. <http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2004/04/20040406.htm>
37. <http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2004/06/20040616.htm#8>
38. 38-
<http://www.mevzuat.gov.tr/Metin.Aspx?MevzuatKod=7.5.5463&sourceXmlSearch=&MevzuatIliski=0>
39. <http://www.mevzuat.gov.tr/Metin.Aspx?MevzuatKod=7.5.18588&MevzuatIliski=0>
40. Öncü. E., Kurt. A. Ö., Esenay. F. I., Özer. F. *Çalışan Çocukların Ailede İstismarı*.
Türkiye Halk Sağlığı Dergisi 2012;10(3). S.137.
41. http://muhsinertugrulmem.meb.k12.tr/meb_iys_dosyalar/34/24/249376/icerikler/ciraklik-sozlesmesi_248491.html
42. Beyazova. U., Şahin. F. *Çocuk İstismarı ve İhmali Terimleri*. www.cokmed.org
https://cokmed.org/_ekurs/uploads/sozluk1.pdf

43. *World Population Monitoring, Adolescents and Youth. A concise Report.* United Nations, New York, 2012. S.3
44. https://www.cdc.gov/healthyyouth/data/yrbs/index.htm?s_cid=tw-zaza-1171
45. <http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2003/06/20030610.htm>
46. <http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2001/07/20010710.htm#2>
47. http://mevzuat.meb.gov.tr/html/24804_4.html
48. *Ulusal Meslek Standardı. Kuaför (Kadın), Seviye 4.* Mesleki Yeterlilik Kurumu, 2016. S.7.
49. *Ulusal Meslek Standardı. Kuaför (Erkek), Seviye 4.* Mesleki Yeterlilik Kurumu, 2010. S.6.
50. Ocakçı. A. *Zonguldak çıraklık eğitim merkezi kuaförlük bölümünde eğitim gören çırakların işyerlerindeki çalışma risklerinin incelenmesi.* 2000. Erişim 15.05.2012, <http://www.sosyalhizmetuzmani.org/zonguldakciraklik.htm>.
51. http://mse.meb.k12.tr/icerikler/motorlu-araclar-teknolojisi-alani_264101.html
52. *Motorlu Araçlar Teknolojisi. Otomotiv Periyodik Bakımı.* 525MT0125. Ankara 2011. Milli Eğitim Bakanlığı. S.iii.
53. *Motorlu Araçlar Teknolojisi. Gövde Mekaniği.* 525MT0308. Ankara 2011. Milli Eğitim Bakanlığı. S.iv.
54. *Motorlu Araçlar Teknolojisi. Renk Çalışmaları.* 525MT0344. Ankara 2011. Milli Eğitim Bakanlığı. S.ii.

55. *Motorlu Araçlar Teknolojisi. İş Makineleri Periyodik Bakımı.* Ankara 2013. Milli Eğitim Bakanlığı. S.v.
56. *Tarım Alet ve Makineleri.* Ankara 2015. Milli Eğitim Bakanlığı. S.iii.
57. *Elektrik-Elektronik Teknolojisi. El Tipi Sarım.* 522EE0057. Ankara 2011. Milli Eğitim Bakanlığı. S.ii.
58. *Elektrik-Elektronik Teknolojisi. Priport Baskı Ünitesi ve Malzemeleri.* 523EO0028. Ankara 2011. Milli Eğitim Bakanlığı. S.ii.
59. *Elektrik-Elektronik Teknolojisi. Elektrikli Ev Aletlerinin Uzaktan Kontrolü.* 522EE0111. Ankara 2011. Milli Eğitim Bakanlığı. S.ii.
60. *Elektrik-Elektronik Teknolojisi. Panoyu Montaja Hazırlama.* 522EE0068. Ankara 2011. Milli Eğitim Bakanlığı. S.ii.
61. *Elektrik-Elektronik Teknolojisi Alanı Çerçeve Öğretim Programı.* Ankara 2011. Milli Eğitim Bakanlığı. S.7.
62. *Elektrik Elektronik Teknolojisi. Elektronik Devreler ve Sistemler.* 523EO0447. Ankara 2011. Milli Eğitim Bakanlığı. S.iii.
63. *Elektrik-Elektronik Teknolojisi. Kameralar.* 523EO0116. Ankara 2011. Milli Eğitim Bakanlığı. S.ii.
64. *Elektrik-Elektronik Teknolojisi. Kapalı Devre Kamera Kontrol Sistemi Elemanları ve Malzemeleri.* 522EE0271. Ankara 2012. Milli Eğitim Bakanlığı. S.iii.
65. *Elektrik-Elektronik Teknolojisi. İletişim Teknolojileri.* Ankara 2013. Milli Eğitim Bakanlığı. S.ii.

66. *Elektrik-Elektronik Teknolojisi. Temel PLC Sistemleri*. 523EO0052. Ankara 2011. Milli Eğitim Bakanlığı. S.ii.
67. *Elektrik-Elektronik Teknolojisi. YG Tesislerinde İletim Hatları Bakımı*. 522EE0279. Ankara 2011. Milli Eğitim Bakanlığı. S.ii.
68. Sears. R.R. *Your anciet revisited, A History of child development*. Review of child development Research ed. E.M. Hetherington, University of Chicago Press. Chicago. 1975
69. Gander. M.J., Gardiner. H.W. *Çocuk ve Ergen Gelişimi*. 2010. İstanbul. 7. Baskı. İmge Kitabevi
70. Polat, O. *Çocuk ve Şiddet*. Der yayınları, İstanbul. 2001
71. Masten, A. S., Coatsworth, J. D. *The development of competence in favorable and unfavorable environments: Lessons from research on successful children*. American Psychologist, Vol 53(2), 205-220. 1998
72. Kılavuz. M. A., Gürses. İ. *Erikson'un Psiko-Sosyal Gelişim Dönemleri Teorisi Açısından Kuşaklararası Din Eğitimi ve İletişiminin Önemi*. Uludağ Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi. Cilt: 20. Sayı:2. 2011. S. 155-159
73. Lerner. R., Steinberg. L. *The Scientific study of Adolescence: Past, present, future*. In R. Lerner and L. Steinberg (Eds). Handbook of adolescent psychology. Wiley, New York. 2004
74. Yavuzer. H. *Çocuk Psikolojisi*. 9. Basım. İstanbul: Remzi Kitabevi A.Ş. 1993

75. Larson, R., Wilson. S. *Adolescence across place and time: Globalization and the changing pathways to adulthood. Handbook of Adolescent Psychology.* Newyork. 2004
76. Dacey. J.S., Travers. J.F. *Human development.* Third edition. 1996 Chicago: Benchmark Publishers.
77. Dacey. J.S., Kenny. M. *Adolescent Development.* USA: Brown & Benchmark Publishers. 1994
78. Adams. G. *Adolescent Development the Essential Readings.* Blackwell Publishers Ltd. UK: Oxford. 2000
79. Parman. T. *Ergensel Etkinlikler Olarak Aşk, Cinsellik ve Ölüm: Ergenlik Döneminde Cinsellik (Gelişim ve Sorunları).* Çocuk ve Gençlik Ruh Sağlığı Derneği Yayınları: 2. 1998
80. Özbay. H.M. *Ruh Sağlığı ve Hastalıkları Kliniğine Başvuran Ergenlerin Kendilerini Algulamalarıyla Başvurmayanların Kendilerini Algulamalarının Karşılaştırılması.* 2000
81. Steinberg. L. *Ergenlik.* İmge Kitabevleri Yayınları, 5. Baskı, Ankara. 2007
82. *Dünya Çocuk Günü'nde Yenibinyıl'ın Dünya Çocukları Sayısal Çocuk Uyarı Raporu.* Erişim 25.06.2012. Çocuk Vakfı (ÇV)
http://www.cocukvakfi.org.tr/resource/pdf/Raporlar/4yenibinyilin_dunya_cocuklari_raporu.pdf

83. *Caring for Children and Adolescent with Mental Disorders; Setting WHO Directions*. World Health Organization. 2003. Geneva. Erişim 20.06.2012. www.who.int/mental_health/.../en/785.pdf
84. Yavuzer. H. *Çocuk Psikolojisi*. Remzi Kitabevi. İstanbul. 1988
85. *Atlas, Child and Adolescent Mental Health Resources. Global Concerns*. World Health Organization (WHO). (2012c). Implications for Future. Erişim 25.06.2012, http://www.who.int/mental_health/resources/Child_ado_atlas.pdf
86. Rutter. M., Graham. P., Chadwick. F., Yule. W. *Adolescent Turmoil: Fact or Fiction?* Journal of Child Psychiatry and Psychology, 17, 35 – 36. 1976
87. Savin – Williams, R. V Berndt, T. *Friendship and Peer Realtions. At the Threshold*. The Developing Adolescent. M.A. Harward University Press. S. 277-307. Cambridge. 1990
88. http://www.ttb.org.tr/n_fisek/kitap_1/18.html
89. <https://www.hazine.gov.tr/borc-gostergeleri-sunumu?type=sub>

HAM VERİLER

Tablo: 1

Crosstab

Count

		soru6.2k			Total
		1,00	2,00	9,00	1,00
sinifk	1,00	24	9	1	34
	2,00	10	11	2	23
	3,00	19	9	12	40
Total		53	29	15	97

Tablo: 2

Crosstab

Count

		soru6.2k			Total
		1,00	2,00	9,00	1,00
yas	1	9	15	1	25
	2	44	14	14	72
Total		53	29	15	97

Tablo: 3

Crosstab

Count

		anket37k						Total
		1,00	3,00	4,00	5,00	6,00	9,00	1,00
yas	1	5	7	0	0	1	12	25
	2	1	39	4	1	0	27	72
Total		6	46	4	1	1	39	97

Tablo: 4**Crosstab**

Count

		anket40			Total
		1,00	2,00	9,00	1,00
yas	1	12	13	0	25
	2	55	12	5	72
Total		67	25	5	97

Tablo: 5**Crosstab**

Count

		soru6.1k			Total
		1,00	2,00	9,00	1,00
sinifk	1,00	19	14	1	34
	2,00	11	9	3	23
	3,00	16	11	13	40
Total		46	34	17	97

Tablo: 6**Crosstab**

Count

		soru6.3k			Total
		1,00	2,00	9,00	1,00
sinifk	1,00	5	27	2	34
	2,00	4	14	5	23
	3,00	4	22	14	40
Total		13	63	21	97

Tablo: 7**Crosstab**

Count

		soru6.4k			Total
		1,00	2,00	9,00	1,00
sinifk	1,00	20	12	2	34
	2,00	9	11	3	23
	3,00	12	14	14	40
Total		41	37	19	97

Tablo: 8**Crosstab**

Count

		anket34					Total
		1	2	3	4	9	1
sinifk	1,00	1	22	7	4	0	34
	2,00	3	16	0	0	4	23
	3,00	13	12	5	5	5	40
Total		17	50	12	9	9	97

Tablo: 9**Crosstab**

Count

		anket47					Total
		1,00	2,00	3,00	4,00	9,00	1,00
cinsiyet	1,00	44	23	0	14	9	90
	2,00	4	2	1	0	0	7
Total		48	25	1	14	9	97

Tablo: 10**Crosstab**

Count

		anket57k									Total
		1,00	2,00	3,00	4,00	5,00	6,00	7,00	8,00	9,00	1,00
cinsiyet	1,00	1	1	10	1	0	2	2	0	73	90
	2,00	0	0	1	0	1	0	0	1	4	7
Total		1	1	11	1	1	2	2	1	77	97

Tablo: 11**Crosstab**

Count

		anket49k						Total
		1,00	2,00	3,00	4,00	5,00	9,00	1,00
yas	1	15	0	1	2	3	4	25
	2	44	9	4	10	0	5	72
Total		59	9	5	12	3	9	97

Tablo: 12**Crosstab**

Count

		anket1k			Total
		1,00	2,00	3,00	1,00
sinifk	1,00	8	10	16	34
	2,00	13	4	6	23
	3,00	38	1	1	40
Total		59	15	23	97

Tablo: 13**Crosstab**

Count

		anket1k			Total
		1,00	2,00	3,00	1,00
cinsiyet	1,00	58	15	17	90
	2,00	1	0	6	7
Total		59	15	23	97

Tablo: 14**Crosstab**

Count

		anket4k						Total
		1,00	2,00	3,00	5,00	6,00	9,00	1,00
sinifk	1,00	22	4	1	0	0	7	34
	2,00	11	1	0	5	6	0	23
	3,00	8	5	6	0	17	4	40
Total		41	10	7	5	23	11	97

Tablo: 15**Crosstab**

Count

		isyeri6.4				Total
		1,00	2,00	3,00	9,00	1,00
sinifk	1,00	17	2	0	15	34
	2,00	4	0	0	19	23
	3,00	26	0	2	12	40
Total		47	2	2	46	97

Tablo:16**Crosstab**

Count

		isyeri7.4			Total
		1,00	2,00	9,00	1,00
sinifk	1,00	16	4	14	34
	2,00	4	1	18	23
	3,00	25	1	14	40
Total		45	6	46	97

Tablo:17**Crosstab**

Count

		isyeri8.4				Total
		1,00	2,00	3,00	9,00	1,00
sinifk	1,00	16	3	1	14	34
	2,00	4	0	0	19	23
	3,00	24	0	1	15	40
Total		44	3	2	48	97

Tablo: 18**Crosstab**

Count

		isyeri10.2				Total
		1,00	2,00	3,00	9,00	1,00
sinifk	1,00	16	5	0	13	34
	2,00	6	2	2	13	23
	3,00	27	0	0	13	40
Total		49	7	2	39	97

Tablo: 19**Crosstab**

Count

		isyeri12.4			Total
		1,00	3,00	9,00	1,00
sinifk	1,00	7	3	24	34
	2,00	4	0	19	23
	3,00	21	1	18	40
Total		32	4	61	97

Tablo:20**Crosstab**

Count

		isyeri13.2				Total
		1,00	2,00	3,00	9,00	1,00
sinifk	1,00	11	0	1	22	34
	2,00	3	1	3	16	23
	3,00	19	5	0	16	40
Total		33	6	4	54	97

Tablo:21**Crosstab**

Count

		isyeri13.4				Total
		1,00	2,00	3,00	9,00	1,00
sinifk	1,00	7	0	3	24	34
	2,00	3	0	1	19	23
	3,00	21	2	0	17	40
Total		31	2	4	60	97

Tablo:22**Crosstab**

Count

		isyeri14.4			Total
		1,00	3,00	9,00	1,00
sinifk	1,00	7	2	25	34
	2,00	2	1	20	23
	3,00	22	1	17	40
Total		31	4	62	97

Tablo:23**Crosstab**

Count

		isyeri11.1				Total
		1,00	2,00	3,00	9,00	1,00
yas	1	8	2	9	6	25
	2	41	7	5	19	72
Total		49	9	14	25	97

Tablo:24**Crosstab**

Count

		isyeri23.1				Total
		1,00	2,00	3,00	9,00	1,00
yas	1	11	6	1	7	25
	2	48	0	2	22	72
Total		59	6	3	29	97

Tablo:25**Crosstab**

Count

		isyeri16.4				Total
		1,00	2,00	3,00	9,00	1,00
sinifk	1,00	7	2	0	25	34
	2,00	4	0	0	19	23
	3,00	22	0	1	17	40
Total		33	2	1	61	97

Tablo:26**Crosstab**

Count

		isyeri21.4		Total
		1,00	9,00	1,00
sinifk	1,00	10	24	34
	2,00	3	20	23
	3,00	23	17	40
Total		36	61	97

Tablo:27**Crosstab**

Count

		anket6			Total
		1,00	2,00	9,00	1,00
cinsiyet	1,00	84	2	4	90
	2,00	4	3	0	7
Total		88	5	4	97

Tablo: 28**Crosstab**

Count

		anket6			Total
		1,00	2,00	9,00	1,00
sinifk	1,00	27	5	2	34
	2,00	23	0	0	23
	3,00	38	0	2	40
Total		88	5	4	97

Tablo: 29**Crosstab**

Count

		anket10				Total
		1,00	2,00	3,00	9,00	1,00
sinifk	1,00	1	20	13	0	34
	2,00	1	8	13	1	23
	3,00	0	7	30	3	40
Total		2	35	56	4	97

Tablo: 30**Crosstab**

Count

		isyeri8.2				Total
		1,00	2,00	3,00	9,00	1,00
sinifk	1,00	13	6	1	14	34
	2,00	6	0	2	15	23
	3,00	22	4	0	14	40
Total		41	10	3	43	97

Tablo: 31**Crosstab**

Count

		isyeri9.1				Total
		1,00	2,00	3,00	9,00	1,00
sinifk	1,00	18	6	6	4	34
	2,00	13	3	1	6	23
	3,00	18	12	0	10	40
Total		49	21	7	20	97

Tablo: 32**Crosstab**

Count

		isyeri11.2				Total
		1,00	2,00	3,00	9,00	1,00
sinifk	1,00	9	2	1	22	34
	2,00	2	4	1	16	23
	3,00	20	2	3	15	40
Total		31	8	5	53	97

Tablo: 33**Crosstab**

Count

		isyeri11.4				Total
		1,00	2,00	3,00	9,00	1,00
sinifk	1,00	7	0	3	24	34
	2,00	3	0	0	20	23
	3,00	20	1	2	17	40
Total		30	1	5	61	97

Tablo: 34**Crosstab**

Count

		isyeri12.2				Total
		1,00	2,00	3,00	9,00	1,00
sinifk	1,00	10	1	1	22	34
	2,00	3	2	2	16	23
	3,00	23	2	0	15	40
Total		36	5	3	53	97

Tablo: 35**Crosstab**

Count

		isyeri16.2			Total
		1,00	2,00	9,00	1,00
sinifk	1,00	10	1	23	34
	2,00	6	1	16	23
	3,00	20	5	15	40
Total		36	7	54	97

Tablo: 36**Crosstab**

Count

		isyeri19.4				Total
		1,00	2,00	3,00	9,00	1,00
sinifk	1,00	10	0	0	24	34
	2,00	3	0	0	20	23
	3,00	21	1	1	17	40
Total		34	1	1	61	97

Tablo: 37**Crosstab**

Count

		isyeri20.2				Total
		1,00	2,00	3,00	9,00	1,00
sinifk	1,00	11	0	1	22	34
	2,00	4	0	2	17	23
	3,00	22	1	0	17	40
Total		37	1	3	56	97

Tablo: 38**Crosstab**

Count

		isyeri17.4			Total
		1,00	2,00	9,00	1,00
sinifk	1,00	10	0	24	34
	2,00	3	0	20	23
	3,00	21	1	18	40
Total		34	1	62	97

Tablo: 39**Crosstab**

Count

		isyeri22.4				Total
		1,00	2,00	3,00	9,00	1,00
sinifk	1,00	8	0	2	24	34
	2,00	3	0	0	20	23
	3,00	21	1	1	17	40
Total		32	1	3	61	97

Tablo: 40**Crosstab**

Count

		isyeri23.3			Total
		1,00	2,00	9,00	1,00
sinifk	1,00	7	1	26	34
	2,00	4	1	18	23
	3,00	21	0	19	40
Total		32	2	63	97

Tablo: 41**Crosstab**

Count

		anket14					Total
		1	2	3	4	9	1
cinsiyet	1,00	26	28	25	6	5	90
	2,00	6	1	0	0	0	7
Total		32	29	25	6	5	97

Tablo: 42**Crosstab**

Count

		anket19			Total
		1,00	2,00	9,00	1,00
cinsiyet	1,00	78	11	1	90
	2,00	3	4	0	7
Total		81	15	1	97

Tablo: 43**Crosstab**

Count

	cokkotu8.2					Total
	1,00	2,00	3,00	4,00	9,00	1,00
cinsiye 1,00 t	3	1	0	4	82	90
2,00	0	1	1	0	5	7
Total	3	2	1	4	87	97

Tablo: 44**Crosstab**

Count

	anket60.3k			Total
	1,00	2,00	9,00	1,00
yas 1	6	5	14	25
2	10	3	59	72
Total	16	8	73	97

Tablo: 45**Crosstab**

Count

	cokkotu3			Total
	1,00	2,00	9,00	1,00
yas 1	4	10	11	25
2	3	48	21	72
Total	7	58	32	97

Tablo: 46**Crosstab**

Count

		cokkotu4			Total
		1,00	2,00	9,00	1,00
yas	1	7	7	11	25
	2	10	41	21	72
Total		17	48	32	97

Tablo: 47**Crosstab**

Count

		cokkotu7.2					Total
		2,00	3,00	5,00	9,00	13,00	2,00
cinsiyet	1,00	2	0	1	86	1	90
	2,00	0	1	0	6	0	7
Total		2	1	1	92	1	97

Tablo: 48**Crosstab**

Count

		bf18			Total
		1,00	2,00	9,00	1,00
sinifk	1,00	9	24	1	34
	2,00	11	9	3	23
	3,00	10	30	0	40
Total		30	63	4	97

Tablo: 49**Crosstab**

Count

		anket55k			Total
		1,00	2,00	9,00	1,00
sinifk	1,00	22	9	3	34
	2,00	9	7	7	23
	3,00	27	4	9	40
Total		58	20	19	97

Tablo: 50**Crosstab**

Count

		bf17			Total
		1,00	2,00	9,00	1,00
yas	1	12	13	0	25
	2	49	19	4	72
Total		61	32	4	97

Tablo: 51**Crosstab**

Count

		bf10.5k					Total
		1,00	2,00	3,00	4,00	9,00	1,00
cinsiyet	1,00	11	0	7	10	62	90
	2,00	0	1	1	1	4	7
Total		11	1	8	11	66	97

Tablo: 52**Crosstab**

Count

		bf12k							Total
		1,00	2,00	3,00	4,00	5,00	6,00	9,00	1,00
cinsiyet	1,00	65	0	1	1	11	3	9	90
	2,00	6	1	0	0	0	0	0	7
Total		71	1	1	1	11	3	9	97

Tablo: 53**Crosstab**

Count

		sdq2				Total
		1,00	2,00	3,00	9,00	1,00
yas	1	5	5	9	6	25
	2	8	33	26	5	72
Total		13	38	35	11	97

Tablo: 54**Case Processing Summary**

	Cases					
	Valid		Missing		Total	
	N	Percent	N	Percent	N	Percent
yas * sdq3	97	100,0%	0	,0%	97	100,0%

yas * sdq3 Crosstabulation

Count

		sdq3				Total
		1,00	2,00	3,00	9,00	1,00
yas	1	13	2	3	7	25
	2	35	26	7	4	72
Total		48	28	10	11	97

Tablo: 55**Case Processing Summary**

	Cases					
	Valid		Missing		Total	
	N	Percent	N	Percent	N	Percent
yas * sdq7	97	100,0%	0	,0%	97	100,0%

yas * sdq7 Crosstabulation

Count

		sdq7				Total
		1,00	2,00	3,00	9,00	1,00
yas	1	5	12	2	6	25
	2	8	30	29	5	72
Total		13	42	31	11	97

Tablo: 56**Case Processing Summary**

	Cases					
	Valid		Missing		Total	
	N	Percent	N	Percent	N	Percent
cinsiyet * sdq24	97	100,0%	0	,0%	97	100,0%

cinsiyet * sdq24 Crosstabulation

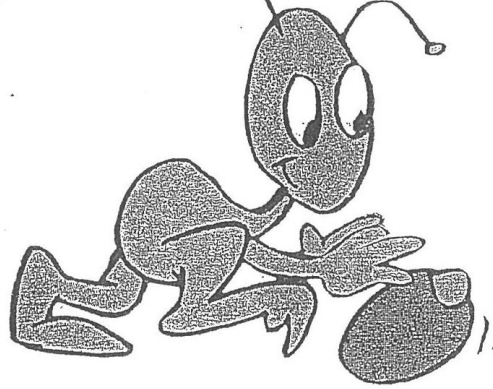
Count

		sdq24				Total
		1,00	2,00	3,00	9,00	1,00
cinsiyet	1,00	54	17	7	12	90
	2,00	1	4	2	0	7
Total		55	21	9	12	97

FORMLAR

SIRA NO: _____

Ergenlerin Anketi.

Kiddo-KINDL^R

Merhaba!

Sizden geçen hafta boyunca neler hissettiğinizi öğrenmek istiyoruz ve bu amaçla yanıtlamanızı istediğimiz bir kaç soru hazırladık.

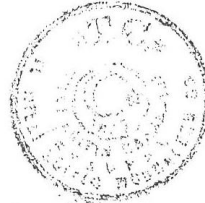
- ⇒ Lütfen her bir soruyu dikkatle okuyun.
- ⇒ Geçen hafta boyunca sizinle ilgili neler olduğunu düşünün.
- ⇒ Her satırda sana en uygun gelen yanıtı seç ve altındaki kutucuğa çarpı işareti koy.

Doğru veya yanlış yanıt yoktur. Sadece sizin ne düşündüğünüz önemlidir.

Örneğin: /	hiçbir zaman	nadiren	bazen	sıklıkla	her zaman
Geçtiğimiz hafta boyunca canım müzik dinlemek istedi.	☐	☐	☐	☒	☐

Doldurma tarihi:

(Gün / Ay / Yıl)

Lütfen bize biraz kendinizden söz edin.

Ben bir: ☐ kızım ☐ oğlanım

Yaşım: _____

Kaç kardeşin var? ☐ 0 ☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5 ☐ 5 den fazla

Hangi okula gidiyorsun? _____

1. Öncelikle sizden bedensel sağlığınızla ilgili bir şeyler öğrenmek istiyoruz...

Göçen hafta boyunca	hiçbir zaman	nadiren	bazen	sıklıkla	her zaman
1. ... Kendimi hasta hissettim	☐	☐	☐	☐	☐
2. ... Ağrım oldu	☐	☐	☐	☐	☐
3. ... Yorgun ve bitkindim	☐	☐	☐	☐	☐
4. ... Kendimi güçlü ve enerji dolu hissettim	☐	☐	☐	☐	☐

2. ... ve genel olarak neler hissettiğiniz hakkında bir kaç şey...

Göçen hafta boyunca	hiçbir zaman	nadiren	bazen	sıklıkla	her zaman
1. ... Eğlendim ve çok güldüm	☐	☐	☐	☐	☐
2. ... Canım sıkıldı	☐	☐	☐	☐	☐
3. ... Kendimi yalnız hissettim	☐	☐	☐	☐	☐
4. ... Korktum veya kendime güvenimi kaybettim	☐	☐	☐	☐	☐

3. ...ve kendiniz hakkındaki duygularınız...

Göçen hafta boyunca	hiçbir zaman	nadiren	bazen	sıklıkla	her zaman
1. ... Kendimle gurur duydum	☐	☐	☐	☐	☐
2. ... Kendimi her şeyin üstünde hissettim	☐	☐	☐	☐	☐
3. ... Kendimden hoşnutluk duydum	☐	☐	☐	☐	☐
4. ... Birçok güzel düşüncem vardı	☐	☐	☐	☐	☐

4. Aşağıdaki sorular aileniz ile ilgilidir ...

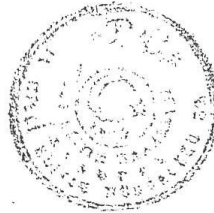
Geçen hafta boyunca	hiçbir zaman	nadiren	bazen	sıklıkla	her zaman
1. ... Annem babamla aram iyiydi	☐	☐	☐	☐	☐
2. ... Evde kendimi iyi hissettim	☐	☐	☐	☐	☐
3. ... Eyde tartıştık	☐	☐	☐	☐	☐
4. ... Annem babam tarafından kısıtlandığımı hissettim	☐	☐	☐	☐	☐

5. ... ve arkadaşlarınız hakkında

Geçen hafta boyunca	hiçbir zaman	nadiren	bazen	sıklıkla	her zaman
1. ... Arkadaşlarımla birlikte bir şeyler yaptık	☐	☐	☐	☐	☐
2. ... Arkadaşlarımla arasında başarılıydım	☐	☐	☐	☐	☐
3. ... Arkadaşlarımla iyi geçiniyordum	☐	☐	☐	☐	☐
4. ... Kendimi diğer arkadaşlarımdan farklı hissettim	☐	☐	☐	☐	☐

6. Şimdi, ana okulu/kreş hakkında bazı şeyler öğrenmek istiyorum.

Okulda öğrendiğim geçirdiğim hafta	hiçbir zaman	nadiren	bazen	sıklıkla	her zaman
1. ... Okuldaki ödevleri başarıyla yaptım	☐	☐	☐	☐	☐
2. ... Ders ilgimi çekti	☐	☐	☐	☐	☐
3. ... Okulda bundan sonra geçireceğim günler beni kaygılandırıyor (endişelendiriyor)	☐	☐	☐	☐	☐
4. ... Zayıf not almaktan korktum	☐	☐	☐	☐	☐

7. Şu anda hastanede mi kalıyorsun veya uzun süreli bir hastalığın var mı?

☐ Evet ise

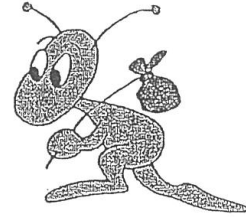
☐ Hayır ise

Lütfen aşağıdaki 6 soruyu
yanıtla...

anket bitmiştir

Gecen hafta boyunca	hiçbir zaman	nadiren	bazen	sıklıkla	her zaman
1. ... Hastalığımın kötüleşmesinden korktum	☐	☐	☐	☐	☐
2. ... Hastalığım nedeniyle üzuldüm	☐	☐	☐	☐	☐
3. ... Hastalığımla çok iyi başa çıkabildim	☐	☐	☐	☐	☐
4. ... Annem babam bana hastalığım nedeniyle bir bebek gibi davrandılar	☐	☐	☐	☐	☐
5. ... Diğer insanların hastalığımı fark etmelerinden çekindim	☐	☐	☐	☐	☐
6. ... Hastalığım nedeniyle okulda bazı şeyleri kaçırdım	☐	☐	☐	☐	☐

Bize yardım ettiğiniz için teşekkür ederiz !

KİŞİSEL BİLGİ FORMU

1. Doğum Tarihiniz.....

2. Cinsiyetiniz: () Erkek () Kız

3. Devam ettiğiniz sınıf

4. Hiç sınıf tekrar ettiniz mi?

() a. Evet () b. Hayır

5. Sınıf tekrar ettiyseniz hangi sınıfı tekrar okudunuz?.....

6. Anne/babanızın medeni durumu

a. Annem babam birlikte b. Babam öldü

c. Annem öldü d. Ayrı yaşıyorlar

7. Babanız:

() a. Öz () b. Üvey

() a. Sağ () b. Ölü

8. Anneniz

() a. Öz () b. Üvey,

() a. Sağ () b. Ölü

9. Babanızın öğrenim durumu:

() a. Okur yazar değil () b. Okur yazar () c. İlkokul mezunu

() d. Ortaokul mezunu () e. Lise mezunu () f. Üniversite mezunu

10. Babanızın mesleği:

() a. İşçi () b. Esnaf () c. Memur

() d. İşsiz () f. Diğer(yazın).....

11. Annenizin öğrenim durumu:

() a. Okur yazar değil () b. Okur yazar () c. İlkokul mezunu

() d. Ortaokul mezunu () e. Lise mezunu () f. Yüksek Okul mezunu

12. Annenizin mesleği: (Birden fazla seçeneği işaretleyebilirsiniz)

- () a. Ev hanımı () b. Esnaf
-
- () d. Memur () e. Evlere temizliğe gidiyor () f. İşçi
- () g. Diğer (yazın).....

13. Toplam kardeş sayısı (siz dahil):

14. Çalışan kardeş sayısı: (siz hariç).....

15. Ailenizin ortalama aylık geliri

- () a. Asgari Ücretten daha az () b. Asgari Ücret kadar
- () c. 500-750 YTL () e. 750 YTL 'den fazla

16. Oturduğunuz ev:

- () a. Kira () b. Kendimize ait () c. Lojman

17. Ailenizin hiç borcu var mı ? (Aile büyüklerine, esnafa, bankaya...)

1. Var 2. Yok

18. Aileniz başka bir kentten İstanbul'a göç etmiş bir aile mi?

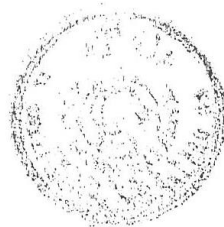
- () a. Evet () b. Hayır

19. Cevabımız evet ise, hangi kentten göç ettiniz?.....

20. Aileniz İstanbul'a hangi tarihte göç etti?.....

21. Ailenizin göç etme sebebi nedir?

- () a. İşsizlik sebebiyle () b. Daha çok para kazanmak için
- () c. Burada bulunan akrabalarımıza yakın olmak için
- () d. Diğer (belirtiniz)

ANKET FORMU

1. Yaptığın iş nedir ?

.....

2. Şu anda çalıştığın işten başka işlerde çalıştın mı?

()a. Evet ()b. Hayır

3. Cevabın evet ise hangi işte çalıştın?.....

.....

4. İş yerinde sizinle beraber çalışan kişi sayısı:

5. İş yerinizdeki oda sayısı:.....

6. Usta/patron:

a.Erkek b.Kadın

7. Usta/ patronunun eğitim durumu

a.Okuma yazması yok

b.Sadece okuma yazması var.

c.İlkokul mezunu

d.Ortaokul mezunu

e.Lise mezunu

f.Yüksekokul/Üniversite mezunu

g.Bilmiyorum

8. Okul dışında günlük çalışma saatin nedir?

() a. 4 saatten az ()b. 4 – 6 saat ()c. 6 -8 saat

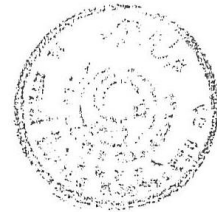
() d. 8 – 10 saat () e. 10 saat üstü

9. Çalışmaya başlama nedenin nedir?

() a. Aileme ekonomik destek olmak

() b. Bir meslek sahibi olup kendimi geliştirmek

() c Diğer (belirtiniz).....

10. Ücretinizi ne şekilde alırsınız (Birini yazmanız yeterlidir):

Günlük:TL

Haftalık:.....TL

Aylık:.....TL

11. Düzenli olarak ücret alıyor musunuz?

1.Evet 2.Hayır

12. Dinlenmek ve eğlenmek için yeterli boş zamanınız var mı?

1.Evet 2.Hayır

13. Spor yapıyor musunuz?

a.Evet b.Hayır

Yanıtınız evetse hangi spor/sporlar

14. Aşağıdaki izinlerden çoğunlukla hangilerini

kullanabiliyorsunuz? (Birden fazla sık işaretleyebilirsiniz).

1.Haftalık izin

2.Bayram izni

3.Yıllık izin

4.Hiçbir izin kullanamıyorum

15. İşyerinizde yemek verilme durumu nasıldır?

1.Yemek veriliyor

2.Yemek verilmiyor, işyeri yemek parası veriyor

3.Yemek verilmiyor, işyeri yemek parası vermiyor.

4.Diğer, lütfen belirtiniz.....

16. Sağlığınıza zarar verdiğini düşündüğünüz bir alışkanlığınız var mıdır?

1.Evet 2.Hayır

Diğer.....

17. Çevrenizde sağlığına zarar verici bir alışkanlığı olan var mıdır?

1.Var 2.Yok

18. İşyerinizde gün içinde dinlenme molası veriliyor mu?

1.Evet 2.Hayır

19. Yaptığımız işle ilgili hastalık ve kazalardan korunmak için usta/ patronunuz tarafından bilgilendiriliyor musunuz?

1.Evet 2.Hayır

20. İste tehlikeli durumlara karşı korunmak için kişisel koruyucular (maske, eldiven, galoş, kask..) kullanıyor musunuz?

1.Evet 2.Hayır

21. Kazancını nasıl değerlendiriyorsunuz?

- () a. Aileme veriyorum () b. Biriktiriyorum
() c. Kendime harcıyorum () d. Okul masraflarımı karşılıyorum

22. Çalışmaktan memnun musun?

() a. Evet () b. Hayır

23. Çalışmaktan memnunsan niçin?

- () a. Aileme katkıda bulunduğum için () b. İş yerinde çalışmayı sevdiğim için
() c. Harçlığımı kazandığım için () d. Diğer (belirtiniz)

24. Çalışmaktan memnun değilsen niçin?

- () a. Eğitimimi engelliyor () b. Kötü bir iş olarak gördüğüm için
() c. Oyun oynamama engel oluyor () d. Kötü alışkanlıklar kazandırdığı için
() e. Geleceği olmadığı için () f. Korktuğum için

() ı. Diğer (belirtiniz).....

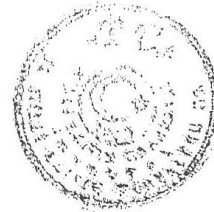
25. Çalışırken kendini güvende hissediyor musun?

() a. Evet () b. Hayır

26. Hissetmiyorsan neden?

- () a. Yetişkinlerin kötü davranışları nedeniyle
() b. Paramın çalınmasından korkuyorum

Diğer (belirtiniz).....

27. Çalışmanın sana zor gelen yanları nelerdir?

() a. Güçlüğü yok

() b. Derslere ve okula yeterince zaman ayıramamak

() c. Ustamın olumsuz davranışları

() d. Makine kullanmak

() e. Yorulmak

() f. Arkadaşlarımla yeterince birlikte olamamak

() g. Ağır taşımak

() h. Diğer (belirtiniz)

28. Gelecekte işle ilgili beklentilerin nedir?

() a. Aynı işi sürdürmek () b. Başka işte çalışmak () c. Kendi işyerimi açmak

29. Çalışmayı bırakmak ister misin?

() a. Evet () b. Hayır

30. Sence para kazanabilmek için okul eğitimi gerekli midir?

() a. Evet () b. Hayır

31. İyi bir işin olması için okul eğitimi gerekli midir?

() a. Evet () b. Hayır

32. Çalıştığın için okula devamsızlık yaptığın oluyor mu?

() a. Evet () b. Hayır

33. Cevabın evet ise devamsızlığının oranı nedir?

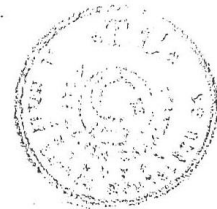
() a. Çok az () b. Derslerin yarısına gelemiyorum () c. Çok fazla

34. Okula niçin devam ediyorsun?

() a. Zorunlu olduğu için () b. Diploma almak için

() c. Yeni şeyler öğrenmek için () d. Üniversiteye gidebilmek için

() e. Diğer (belirtiniz)

35. Eğitimine devam etmeyeceksen bunun nedeni nedir?

() a. Okul derslerinin ve etkinliklerin ilgimi çekmemesi yüzünden

() b. Okumayı zor bulduğum için

() c. Ailemin ekonomik yetersizliği nedeniyle

() d. Okulun bana iş ve meslek kazandıramayacağına inandığım için

() e. Diğer (belirtiniz).....

36. Okuldaki hangi dersleri seviyorsun?

(Belirtiniz).....

37. Okuldaki hangi dersleri sevmiyorsun?

(Belirtiniz).....

38. Derslerde öğrendiklerin, merak ettiğin bilgiler mi?

() a. Evet () b. Hayır () c. Kısmen

39. Kendini hangi derslerde başarılı, hangilerinde başarısız görüyorsun?

Başarılı bulduklarım:.....

Başarısız bulduklarım:.....

40. Kendini okulda başarılı görüyor musun?

() a. Evet b. Hayır

41. Yanıtın hayırsa nedenini belirtir misiniz?

.....

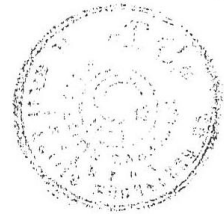
42. Eğitim açısından bir işte çalışan ve çalışmayan öğrencileri karşılaştırdığında hangisi daha şanslıdır

() a. Çalışanı () b. Çalışmayanı

Nedenini belirtiniz.....

43. Okuldaki ders içi faaliyetlere katılmakta istekli misin?

() a. Evet katılmaktan hoşlanırım () b. Katılmak için fazla istekli değilim

44. Okuldaki ders dışı faaliyetlere (şiiir dinletisi, tiyatro, spor faaliyetleri, satranç, izcilik, halk oyunları, koro, münazara, bilgi yarışmaları v.b) katılmakta istekli misin?

() a. Severeek katılırim

() b. Katılmak için fazla istekli değilim

() c.Okuldaki hiçbir etkinliğe katılmak istemem

() d. Bu tür etkinlikler ders saatleri dışında yapıldığı için zaman ayırıp gelemiyorum.

45. Boş zamanlarında en çok severeek yaptığın şeyler nelerdir?

() a. Televizyon izlemek

() b. Sokakta oynamak

() c. Kitap okumak ()

d. Spor

() e.Diğer (belirtiniz).....

46. Evde ödevlerinizi yapmak için ne kadar zaman ayırıyorsun?

() a. 1 saatten az

() b. 1-2 saat

() c. 2-3 saat

() d. 3 saatten fazla

47. Öğretmenlerle ve yöneticilerle sorunlarınızı konuşabiliyor musun?

() a. Evet her zaman

() b. Bazen bazı öğretmen ve yöneticilerle konuşabiliyorum

() c. Sadece rehber öğretmenle

() d. Hiçbir öğretmen ve yöneticiyle konuşamıyorum

48. Öğretmenlerinizin genellikle sana karşı davranışları nasıldır?

() a. Hoşgörülü ve yardımseverdirler

() b. İlgisiz ve mesafelidirler

() c. Sert ve olumsuzdurlar

() d. Fikrim yok

49. Öğretmenlerinizden en çok ne tür beklentilerin vardır?

() a. Dersi daha eğlenceli ve bizi sıkmadan anlatarak değişik yöntemler denemelerini isterim

() b. Sorunlarım olduğunda paylaşmasını ve bana çözüm yolları göstermesini isterim

() c. Sınıf içinde güler yüzlü olmasını ve bize kızmamasını isterim

() d. Yeteneklerim ve ilgilerim doğrultusunda beni yönlendirmesini ve desteklemesini isterim

() e. Diğer

50. Öğretmenlerin senin hangi konularda yetenekli ve başarılı olduğunu ve neleri daha iyi yaptığını bilirler mi?

- () a. Evet sadece sınıf öğretmenim bilir. () b. Bazı öğretmenlerim bilir
 () c. Bütün öğretmenlerim bilir () d. Rehber öğretmenim bilir
 () e. Hayır. Hiçbir öğretmenim bilmez

51. Öğretmenlerin yetenekli ve başarılı olduğun konularda seni ön plana çıkarıp takdir ederler mi?

- () a. Evet her zaman () b. Bazen () c. Hayır hiçbir zaman

52. Derslerdeki çaban ve başarı konusunda öğretmenlerin nasıl davranmaktadır?

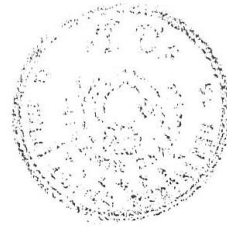
- () a. Öğretmenlerim sınavı geçecek kadar öğrenmemi bekler
 () b. Öğretmenlerim çok başarılı olmamı bekler
 () c. Öğretmenlerim başarılı olmamı beklemez
 () d. Derslerime çalışmam için sürekli beni uyarırlar
 () e. Düşük not aldığımında kızarlar
 () f. Derslerime çalışıp çalışmadığım ile ilgilenmez

53. Öğretmenlerin tarafından haksızlığa uğradığını düşündüğünde genellikle nasıl bir tepki gösteriyorsun?

- () a. Hiçbir tepki göstermiyorum () b. Öğretmenime sert tepki veriyorum
 () c. Aileme anlatıyorum () d. Öğretmenimle konuşuyorum
 () e. Rehber Öğretmenimle konuşuyorum () f. İdarecilerle konuşuyorum
 () g. Diğer

54. Ailenin çalışmana bakış açısı nedir ?

- () a. Karşı çıkıyorlar ve engel olmaya çalışıyorlar
 () b. Teşvik ediyor ve destek oluyorlar
 () c. Çalışmam için zorluyorlar
 () d. Herhangi bir etkileri yok karışmıyorlar

55. Ailen senin, üniversite eğitime devam etmeni istiyor mu?

() a. Evet () b. Hayır

56. Cevabın evet ise üniversite eğitime devam etmen için neler yapıyor?

.....

57. Ailen senin okul duurmunu nasıl değerlendiriyor?

58. Annen ve baban senin geleceğin hakkında ne düşünüyorlar?

() a. Üniversiteye devam edip uzmanlaşmamı isityorlar

() b. Liseyi tamamladıktan sonra okulu bırakıp çalışmamı istiyorlar

() c. Hem üniversiteye gitmemi hem çalışmamı istiyorlar

() d. Herhangi bir fikir belirtmiyorlar

() e. Diğer (belirtiniz).....

59. Evde ödev yaparken kimlerden yardım alıyorsun?

() a. Annemden veya babamdan () b. Abim veya ablamdan () c. Komşulardan

() d. Hepsinden () e. Hiçbirinden. () f. Yalnız başıma yapıyorum

60. Geçmiş yaşamınızın herhangi bir zamanında bir tarafından dövüldüğünüz oldu mu?

a. evet b. hayır

Yanıtınız evetse:

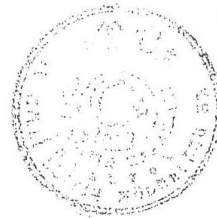
Kim tarafından:

Kaç yaşınızda oldu:

Bunu yapan kişi kaç yaşındaydı:

Bu olay ne sıklıkla oldu:

() bir kez () bir kaç defa () sık olarak () devamlı

61. Geçmiş yaşantınızda sizi daima aşağılayan, korkutan ya da sizinle alay eden

her hangi bir kişi var mıydı?

Yantınız evetse:

(1)Evet (2)Hayır

Cevabınız evet ise:

Kim tarafından :

Kaç yaşınızda oldu :

Bunu yapan kişi kaç yaşındaydı :

Bu olay ne sıklıkla oldu ?

() bir kez () bir kaç defa () sık olarak () devamlı

62. Geçmiş yaşantınızda fiziksel olarak ihmal edildiğinizi

düşünür müsünüz? Örneğin beslenmenizde, güvenliğinizde,

eğitim olanaklarınızda ve sağlık bakımınızda aksamalar olmuş mudur?

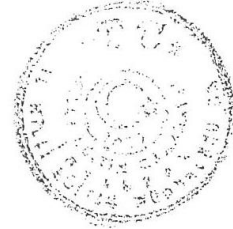
(1)Evet (2)Hayır

63. Geçmiş yaşantınızda duygusal olarak ihmal edildiğinizi

Düşünür müsünüz? Örneğin sevgi, destek, ilgi

görmediğiniz olmuş mudur?

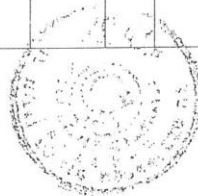
(1)Evet (2) Hayır

Bu bölümde işyerinizdeki kişilerin size yönelik davranış ve tutumları ile ilgili ifadeler yer almaktadır. SON BİR YILI DÜŞÜNEREK her ifadeyi dikkatlice okuduktan sonra yapılan davranışın sıklığına göre uygun yeri işaretleyiniz.

İŞ YERİNDE	Patron/Usta			Kalfa			Müşteri			Diğer Çıraklar		
	Benim için geçerli değil	Bazen	Sık sık	Benim için geçerli değil	Bazen	Sık sık	Benim için geçerli değil	Bazen	Sık sık	Benim için geçerli değil	Bazen	Sık sık
1. İyi yaptığım işlerde beni takdir etmiyor.												
2. Yaptığım işleri beğenmiyor.												
3. Hiç güzel söz söylemiyor.												
4. Bana diğer çıraklara davrandığından daha kötü davranıyor.												
5. Diğer kişilere benimle ilgili gerçek dışı şeyler söylüyor.												
6. İşten çıkarmakla tehdit ediyor.												
7. Başkasına kızıp öfkesini benden çıkarıyor.												
8. Gücümü aşan işler yaptırıyor.												
9. Daha çok çalışmam için baskı yapıyor.												
10. Benim kaybetmediğim/kırmadığım eşyaların parasını benden kesiyor.												

[illegible]

COOPERSMITH BENLİK SAYGISI ENVANTERİ (SEI)

Aşağıda insanların kendileri ile ilgili bazı duygularını açıklayan ifadeler yer almaktadır. Bu cümlelerden size uygun olanlarını " benim gibi", uygun olmayanlarını ise "benim gibi değil", sütununa X işareti koyarak belirtiniz.

Benim Benim

Cinsiyetiniz Kız () Erkek ()

Gibi Gibi Değil

()	()	1. Çevremde olup bitenlerden genellikle rahatsız olmam.
()	()	2. Başkalarının önünde konuşmak bana zor gelir.
()	()	3. Eğer elimde olsaydı kendimdeki pek çok şeyi değiştirmek isterdim.
()	()	4. Karar vermede fazla zorluk çekmem.
()	()	5. İnsanlar benimle olmaktan hoşlanırlar.
()	()	6. Evde kolayca moralim bozulur.
()	()	7. Yeni şeylere kolayca alışamam.
()	()	8. Yaşıtlarım arasında sevilen bir kişiyim.
()	()	9. Ailem genellikle duygularıma önem verir.
()	()	10. Başkalarının söylediğini kolaylıkla kabul ederim.
()	()	11. Ailem benden çok şey bekler.
()	()	12. Benim yerimde olmak oldukça zordur.
()	()	13. Hayatımın karmakarışık olduğuna inanıyorum.
()	()	14. Genellikle başkaları düşüncelerimi kabul eder.
()	()	15. Kendimi yetersiz buluyorum.
()	()	16. Sık sık evden kaçmayı düşünüyorum.
()	()	17. Yaptığım işten çoğunlukla memnun olmam.
()	()	18. Başkaları kadar güzel / yakışıklı değilim.
()	()	19. Söylenecek sözümü varsa onu söylemekten çekinmem.
()	()	20. Ailem benim duygularımı anlar.
()	()	21. Çok sevilen bir kimse değilim.
()	()	22. Genellikle ailemin beni dışladığını hissediyorum.
()	()	23. Yaptığım şeyler genellikle cesaretimi kırar.
()	()	24. Sık sık keşke başka biri olsam diye düşünürüm.
()	()	25. Güvenilir bir kişi olmadığımı düşünüyorum.

GÜÇLER VE GÜÇLÜKLER ANKETİ (SDQ-Tur)

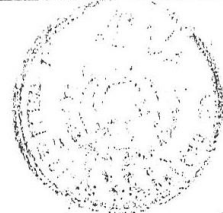
E 11-17

Her cümle için, Doğru Değil, Kısmen Doğru, Tamamen Doğru kutularından birini işaretleyiniz. Kesinlikle emin olamıyorsanız ya da size anlamsız görünse de elinizden geldiğince tüm cümleleri yanıtlamanız bize yardımcı olacaktır. Lütfen yanıtlarınızı son 6 ay içindeki durumunuzu göz önüne alarak veriniz.

Kız / Erkek

	Doğru Değil	Kısmen Doğru	Kesinlikle Doğru
İnsanlara karşı iyi davranmaya çalışırım. Onların duygularını önemserim.	☐	☐	☐
Uzun süre kıpırdamadan oturamam, huzursuz olurum.	☐	☐	☐
Çok fazla baş ağrım, karın ağrım ya da bulantım olur.	☐	☐	☐
Genellikle başkalarıyla paylaşıyorum (Örn. Yiyeceklerimi, oyunlarımı, kalemimi v.s.).	☐	☐	☐
Çok öfkelenirim ve sıkça kontrolümü kaybederim.	☐	☐	☐
Genellikle kendi başımayım. Genelde yalnız oynarım ya da başkalarıyla birlikte olmaktan kaçınırım.	☐	☐	☐
Genellikle bana söylemeyi yaparım.	☐	☐	☐
Çok endişelenirim.	☐	☐	☐
Eğer birisi incinmiş, morali bozulmuş ya da kendini kötü hissediyor ise ona yardım ederim.	☐	☐	☐
Sürekli, ellerim ve ayaklarım kıpır kıpırdır, ya da oturduğum yerde kıpırdanıp dururum.	☐	☐	☐
En az bir yakın arkadaşım var.	☐	☐	☐
Çok kavgâ ederim. Diğer insanlara istediğimi yaptırabilirim.	☐	☐	☐
Sıkça mutsuz, kederli yada ağlamaklıyım.	☐	☐	☐
Yaşıtlarım genelde beni sever.	☐	☐	☐
Dikkatim kolayca dağınık, dikkatimi toplamakta güçlük çekerim.	☐	☐	☐
Yeni ortamlarda gerginim. Kendime güvenimi kolayca kaybederim.	☐	☐	☐
Kendimden küçüklere iyi davranırım.	☐	☐	☐
Sıkça hile yapmak ya da yalan söylemekle suçlanırım.	☐	☐	☐
Diğer çocuklar ya da gençler bana takarlar ya da benimle alay ederler.	☐	☐	☐
Sıkça başkalarına (anne baba, öğretmen, çocuklar) yardım etmeye istekli olurum.	☐	☐	☐
Bir şeyi yapmadan önce düşünürüm.	☐	☐	☐
Ev, okul ya da başka bir yerden benim olmayan şeyleri alırım.	☐	☐	☐
Erişkinlerle yaşıtlarımdan daha iyi geçinirim.	☐	☐	☐
Pek çok korkum var. Kolayca ürkerim.	☐	☐	☐
Yaptığım işleri bitiririm. Dikkatim iyidir.	☐	☐	☐

Belirtmek istediğiniz başka düşünce ya da duygunuz var mı?

Lütfen sayfayı çeviriniz - arka sayfada birkaç soru daha var

Genel olarak aşağıdaki alanların birinde ya da daha fazlasında güçlüklerinizin olduğunu düşünüyor musunuz:
Duygular, dikkati toplama, davranışlar, başkaları ile geçinebilme?

Hayır	Evet-Biraz	Evet-Oldukça Ciddi	Evet-Çok Ciddi
☐	☐	☐	☐

Eğer yanıtınız "evet" ise, lütfen aşağıdaki bu güçlüklerle ilişkin soruları yanıtlayınız.

- Bu güçlükler ne zamandır var?

1 aydan az	1 - 5 ay	6 - 12 ay	Bir yıldan fazla
☐	☐	☐	☐

- Bu güçlükler seni ne kadar sıkıntıya sokuyor ya da ne kadar moralini bozuyor mu?

Kesinlikle Hayır	Biraz	Oldukça Fazla	Çok Fazla
☐	☐	☐	☐

- Bu güçlükler aşağıdaki alanlarda, günlük yaşamını etkiliyor mu?

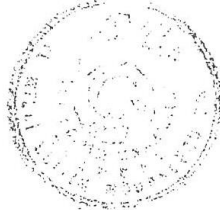
	Kesinlikle Hayır	Biraz	Oldukça Fazla	Çok Fazla
Ev yaşamı	☐	☐	☐	☐
Arkadaş ilişkileri	☐	☐	☐	☐
Sınıf içi öğrenme	☐	☐	☐	☐
Boş zaman etkinlikleri	☐	☐	☐	☐

- Bu güçlükler çevrendeki insanların(aile, arkadaşlar, öğretmenler vb.) hayatını zorlaştırıyor mu?

Kesinlikle Hayır	Biraz	Oldukça Fazla	Çok Fazla
☐	☐	☐	☐

İmza:

Tarih:

Yardıminiz için teşekkür ederiz

EK-2

ÇOCUKLUK ÇAĞI KÖTÜYE KULLANIMI
SORU LİSTESİ

(Versiyon: Haziran 1998)

Copyright: Bu soru listesi Prof.Dr.Vedat Şar,Uzm.Dr.İlhan Yargıç ve Uzm.Dr.Hamdi Tutkun (1993) tarafından geliştirilmiştir. Her hakkı mahfuzdur. Basılamaz, satılamaz. Kaynak gösterilerek bilimsel araştırmalarda kullanılabilir.

SORU 1: Çocukluğunuzda ya da gençliğinizde (18 yaşından önce) herhangi bir kişi tarafından aşırı olduğunu düşündüğünüz şekilde dövüldünüz mü?

CEVAP: (1)Evet (2)Hayır

Cevabınız evet ise:

Kim tarafından ? Cevap:.....

Kaç yaşındaydınız ? Cevap:.....

Bunu yapan kişi kaç yaşındaydı ? Cevap:.....

Kaç kez oldu ?

- (1) Bir kez
- (2) Bir kaç defa
- (3) Sık olarak
- (4) Çok sık, devamlı

AÇIKLAMA:

SORU 2: Çocukluğunuzda ya da gençliğinizde (18 yaşından önce) sizi sürekli olarak aşağılayan, tehdit edici sözler söyleyen ya da küçük düşürücü yorumlar yapan herhangi bir kişi var mıydı?

CEVAP: (1)Evet (2)Hayır

Cevabınız evet ise:

Kim tarafından ? Cevap:.....

Kaç yaşındaydınız ? Cevap:.....

Bunu yapan kişi kaç yaşındaydı ? Cevap:.....

Kaç kez oldu ?

- (1) Bir kez
- (2) Bir kaç defa
- (3) Sık olarak
- (4) Çok sık, devamlı

AÇIKLAMA:

SORU 3: Çocukluğunuzda ya da gençliğinizde (18 yaşından önce) fiziksel olarak ihmal edildiğinizi düşünüyor musunuz? Örneğin beslenme, güvenlik, eğitim ya da tıbbi bakımınızın sağlanması ya da evden kovulma, eve kabul edilmeme gibi.

CEVAP: (1)Evet (2)Hayır

AÇIKLAMA:

SORU 4:Çocukluğunuzda ya da gençliğinizde (18 yaşından önce) duygusal olarak ihmal edildiğinizi düşünüyor musunuz? Örneğin sevgi,destek, ilgi görememe gibi.

CEVAP: (1)Evet (2) Hayır

AÇIKLAMA:

SORU 5: Çocukluğunuzda ya da gençliğinizde size, izniniz olmadan cinsel olarak yaklaşan ya da dokunan bir yabancı oldu mu?

CEVAP: (1)Evet (2)Hayır

Cevabınız evet ise:

Kim tarafından ? Cevap:.....

Kaç yaşındaydınız ? Cevap:.....

Bunu yapan kişi kaç yaşındaydı ? Cevap:.....

Kaç kez oldu ?

- (1) Bir kez
- (2) Bir kaç defa
- (3) Sık olarak
- (4) Çok sık, devamlı

AÇIKLAMA:

SORU 6:Çocukluğunuzda ya da gençliğinizde (18 yaşından önce) aile bireylerinizden ya dahi akrabalarınızdan size cinsel bir yaklaşımda bulunan oldu mu? Örneğin okşama, cinsel organlarını gösterme, sizin cinsel organlarınızı görmeye çalışma, cinsel organlarınızı uyarma, cinsel ilişki gibi.

CEVAP: (1)Evet (2)Hayır

Cevabınız evet ise:

Kim tarafından ? Cevap:.....

Kaç yaşındaydınız ? Cevap:.....

Bunu yapan kişi kaç yaşındaydı ? Cevap:.....

Kaç kez oldu ?

- (1) Bir kez
- (2) Bir kaç defa
- (3) Sık olarak
- (4) Çok sık, devamlı

AÇIKLAMA:

SORU 7. İntihar girişiminde bulundunuz mu ? (Evet ise işaret koyunuz) []

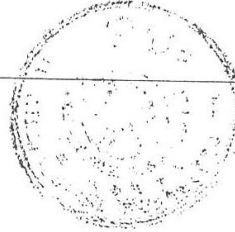
Eğer intihar girişiminde bulunduysanız hangi şekilde olduğunu daire içine alarak belirtiniz.

- 1. ilaç alarak
- 2. kesici bir alet ile
- 3. yüksekten atlama
- 4. kendini asmaya çalışma
- 5. diğer (belirtiniz)

SORU 8: Vücudunuza isteyerek zarar verdiğiniz olur mu ? (Evet ise işaret koyunuz)

Cevabınız evet ise hangi yollarla olduğunu daire içine alarak belirtiniz.

- 1. kollarınızı ya da vücudunuzun diğer yerlerini kesme ya da çizme
- 2. sigara ya da diğer yollarla yakma
- 3. saçlarınızı yolma
- 4. başınızı, yumruğunuzu ya da diğer beden parçalarınızı şiddetle sert yerlere vurma
- 5. diğer (belirtiniz)

ETİK KURUL KARARI

T.C.
İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Sağlık Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü

Sayı : 99984023/536
Konu: Tez konusu önerisi hk.

26.01.2014

Halk Sağlığı Anabilim Dalı Başkanlığı'na,
Cerrahpaşa Tıp Fakültesi

İlgi: 17.01.2014 tarihli 26 sayılı yazınız ve ekleri.

Anabilim Dalınızda 2011-2012 öğretim yılı bahar yarıyılında başladığı Yüksek Lisans eğitimine Doç.Dr.Suphi Vehid'in danışmanlığı altında devam eden 6341 no'lu İlkay Soykal'ın "15-18 Yaş Arasında, Çıraklık Okulundaki Çocuk İşçilerin 3 Alt Grup Halinde (15-16, 16-17, 17-18 Yaş) Mesleki Doyum, Aile İlişkileri ve Gelecek Beklentileri Çerçevesinde Değerlendirilmesi" başlıklı tez konusu önerisi hakkındaki ilgi yazınız ve dosyası Yönetim Kurulumuzun 21.01.2014 tarihli 3 sayılı toplantısında incelenmiş, İstanbul Üniversitesi "Lisansüstü Eğitim ve Öğretim Yönetmeliği"nin 35.maddesi uyarınca tez konusunun kabulüne, işbirliği yapılacak kurum ve kuruluşlardan alınacak izin yazıları ve gerekliyse Etik Kurul Kararı uygunu ile birlikte Tez Proje Formunun Enstitümüze gönderilmesi gerektiğine karar verilmiştir.

Danışman öğretim üyesine ve öğrenciye duyurulmasını rica ederim.

Doç.Dr.Suphi Vehid'e
imza karşılığı nüshasının
verilmesi,
27.01.2014

Prof.Dr. Murat HÖKELEK
Müdür

PATENT HAKKI İZİNİ

İNTİHAL RAPORU İLK SAYFASI

15-18 YAŞ ARASINDAKİ ÇOCUK İŞÇİLERİN MESLEKİ DOYUM,
AİLE İLİŞKİLERİ, GELECEK BEKLENTİLERİ ÇERÇEVESİNDE
DEĞERLENDİRİLMESİ

ORIJINALLIK RAPORU

% 12	% 12	% 7	% 8
BENZERLİK ENDEKSİ	İNTERNET KAYNAKLARI	YAYINLAR	ÖĞRENCİ ÖDEVLERİ

BİRİNCİL KAYNAKLAR

1	es.scribd.com İnternet Kaynağı	% 5
2	acikarsiv.ankara.edu.tr İnternet Kaynağı	% 3
3	oktaytan.net İnternet Kaynağı	% 1
4	statik.iskur.gov.tr İnternet Kaynağı	% 1
5	megep.meb.gov.tr İnternet Kaynağı	<% 1
6	www.csgeb.gov.tr İnternet Kaynağı	<% 1

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler

Adı	İlkay	Soyadı	Soykal
Doğ.Yeri	İSTANBUL	Doğ.Tar.	06.12.1982
Uyruğu	T.C.	TC Kim No	32878878382
Email	ilkaysoykal@gmail.com	Tel	0536 510 95 32

Eğitim Düzeyi

	Mezun Olduğu Kurumun Adı	Mez. Yılı
Doktora		
Yük.Lis.		
Lisans	Doğuş Üniversitesi	2011
Lise	Şişli Kurtuluş Lisesi	2000

İş Deneyimi (Sondan geçmişe doğru sıralayın)

	Görevi	Kurum	Süre (Yıl - Yıl)
1.	Psikolog, Öğretim Görevlisi	İstanbul Esenyurt Üniversitesi	2017-...
2.	Psikolog	Yedikule Surp Pırgiç Ermeni Hastanesi	2013-2017
3.	Psikolog, Rehber Öğretmen	Florya Doğa Koleji	2011-2012

Yabancı Dilleri	Okuduğunu Anlama*	Konuşma*	Yazma*	KPDS/ÜDS Puanı	(Diğer) YÖKDİL Puanı
İngilizce	İyi	İyi	İyi		66

*Çok iyi, iyi, orta, zayıf olarak değerlendirin

	Sayısal	Eşit Ağırlık	Sözel
ALES Puanı	67	69	72
(Diğer) Puanı			

Bilgisayar Bilgisi

Program	Kullanma becerisi
Microsoft Word	İyi
Power Point	İyi

Yayınları/Tebliğleri Sertifikaları/Ödülleri

- 1-Yildiz N, Sevi OM, Soykal I, Odabasioglu G, Genc Y. **[The Evaluation of the Attitudes of Psychology Students and Grads towards the Psychiatric Disorders and Dependence.]**. Bağımlılık Dergisi - Journal of Dependence. 2014; 15(4): 173-179. Turkish.
- 2-Sevi OM, Genc Y, Odabasioglu G, Soykal I, Ozturk O. **[The Relationship Between Alexithymia Characteristics in Alcohol Dependence and Anxiety, Social Anxiety, Self-Esteem and Adult Attention-Deficit Hyperactivity Symptoms: A Comparative Study]**. Bağımlılık Dergisi - Journal of Dependence. 2014; 15(1): 10-14. Turkish.
- 3-Sevi OM, Odabasioglu G, Genc Y, Soykal I, Ozturk O. **[Mobile Phone Survey: Standardization and Examination of Relation with Personality Characteristics]**. Bağımlılık Dergisi - Journal of Dependence. 2014; 15(1): 15-22. Turkish.

Poster Sunumları

Genç Y, Mutlu E, Karabağır E, Germeyan M, Soykal İ, Vehid S. **Bir Özel Bağımlılık Kliniği'nde Yatarak Tedavi Gören Hastaların Özellikleri ve Bulaşıcı Hastalık Yaygınlığı**, Gazi Psikiyatri Günleri 2016

Özel İlgi Alanları (Hobileri):

